

1870

COMPRA

Jnc

1457

Opusculum quod speculū aureum anīme
peccatricis inscribitur Incipit feliciter.

Uanitas vanitatum et omnia vanitas: dixit
ecclesiasticus. quoniam ut ait egregius doctor san-
ctus gregorius. Non est deo acceptabilis
sacrificiū quod zelus id est amor animarū: ideo ex diver-
sis auctoritatibus sanctorum doctorum ecclesie presentē
tractatū in unū collegi: ut peccatrix aīa deusctis p-
has sanctas auctoritates et amonitiones ad unū ve-
ritatis et iusticie lumen sicut ovis que perierat et que
muleū erravit spiritu sancto inspirate divinitus revo-
cetur et statū suū cognoscens periculū errorem imundū
tacta dolore intrinsecus ad deū se cōvertat: cōversa
penitentiā agat et tādē cū oibus sanctis vitā possideat
eternā. Si quis dē ut dicit crisostomus precipue illud
vanitas vanitatum et omnia vanitas. tūc versum qui in
delicijs et divitijs versant: in parietibus oibus et in
vestibus suis scribere deberēt in domo in ianuis et
in egressibus et ante oīa in cōsciētijs suis: ut eū semp-
pre oculo tenerēt et corde sentirēt: et quā multe sunt
ymagines quod decipiunt incautos: oportet hoc quoti-
die carmen salutare in prandijs / cenis / et unūquēque
cōsuetarū cuiusvis cetus cauere et p̄lmo libēter au-
dire quod vanitas vanitatum et omnia vanitas oīa quod
pepretereunt preter amare deum: et illi soli seruire.
hec crisostomus. Cōtinet autē presens tractatulus septē ca-

pitula iuxta ferias ebdomade. vt peccatrix sia pec-
 caris deturpata qualibet die spale caplm tāq̄ nouū
 speculū accipiat in quo faciē suā consideret. Dalmū
 erit de vilitate z miseria hoīs: scōz de pctō in p̄munt
 et quātū p̄ pctū incurrimus spiritalia detrimēta si
 ue dāna. terciū de penitētia cito faciēda. quartū de
 mūdo fugiēdo z odiēdo. quintū de caductis mūdi di-
 uitijs z falsis et⁹ honozib⁹ potētis z dignitatib⁹ cō-
 tēnēdis. sextū de morte semp z vbiq̄ timēda. septi-
 mū z vltimū de gaudijs paradisi z penis inferni.

Capitulum primū de vilitate
 et miseria hominis.

Uerba Hieremie pphete. Quare de vulna
 matris egressus sum vt viderem laborem et
 dolorē z vt cōsummarentur in confusione dies mei.
 Si talia loquitur de seipso quem sanctificauit de⁹ in
 utero matris sue: qualia loquar de meipso quē mat̄
 mea genuit in peccato. z bernardus ait. Stude co-
 gnoscere teipsum qz multo laudabilior es si teipsum
 cognoscis: q̄ si te neglecto cognouerit cursus syde-
 rum vires herbarū cōpleriones hominū aiālū na-
 turas z habere a oīm terrestriū sciētiā. Attēde ergo
 diligēter o hō qd̄ fuisse ante ortū: z qd̄ eris post ortū
 vsq̄ ad occasum z qd̄ eris post hāc vitā profecto fut-
 uri spurcissimū sperna z vilescenū: conceptum in pu-
 tredine carnis in fetore libidinis in feruore luxurie
 (et qd̄ deterius est) in labe perī. Sz attēde quo cibo in

vtero materno nutritus sis profecto sanguine inien-
 struoso qui cessat in femina post conceptum vt ereo
 nutriatur conceptus in vtero quiquidem sanguis vt
 fertur etiam ⁊ detestabilis tam imundus est vt eius
 tactu fruges non germinant ⁊ arcescunt arbutta mo-
 riuntur herbe amittunt arbores fetus si canes inde co-
 mederint in rabiem affrenantur. Postea plorans ⁊
 ululans traditus es hulus mundi exilio ad laborem
 timorē ⁊ dolorē qđ grauis ad mortē formauit ergo
 dñs de⁹ hoīez de limo tē q̄ terra ceteris idignior est
 elementis planetas autem ex igne fecit ⁊ stellas fla-
 tus ⁊ ventos ex aere ⁊ volucres p̄sces ex aqua ho-
 mines ⁊ iumenta fecit de terra cōsiderās itaq; aqua-
 tica: te villem inuenies considerans aerea: te viliorē
 cognosces cognoscēs ignea: te vtilissimū reputabis:
 nec valebis te purificare celestibus: nec audebis te
 p̄ferre terrenis te comparās iumentis te his simi-
 lissimū iuenies cognoscens qđ vnus est hoīm ⁊ iumen-
 torū Interitus ⁊ equalis vtriusq; cōditio cū nil habeat
 sp̄li⁹ hō iumēto de tē orra sunt: ⁊ in tēā p̄ter reuer-
 tētur qđ ait sapiētissimus salomon. Si ergo o homo
 q̄tūcūq; nobilis diceret ad hunc mundum venisti nec
 memores qđ viliis origo tua forma fauor populū fer-
 uor iuuenilis opesq; surripuerit tibi hec. Noscere qđ
 sit homo si cupis stellam doctorum Augustinum de
 hoc loquētem audito. Heu miser quid sum ego sum
 vas sterquilini cōchs putredinis plen⁹ fetore ⁊ hōr

rore cocus paup nudus plurimis necessitatib⁹ sub-
ditus ignoras introitu⁹ z exitu⁹ meum miser z mortalis
cui⁹ dies sicut umbra p̄tereunt cui⁹ vltra sicut luna eua-
nescit sicut foliū in arbore crescit z statim marcescit
sum terra miserle filius tre: vas aptū in ptumeliā ge-
nitus p̄ imundiciā vluēs in miseria morturus in an-
gustia. Itē bernar. Quid aliud est homo q̄ sperma
feridū saccus stercoꝝ / cibus vermilū: si diligēter o-
deres qd̄ p̄ os et narea: ceterosq̄ corporis meatus
egrediat: villus sterquilinū nūq̄ vldisti. Et iuocēs
papa. O viles conditiōis humane indignitas. Her-
bas z arbores iuestiga ille de se producant frondes
flores z fructus: z tu de te lēdes pediculos z lumbri-
cos. Ille de se fundunt vlnū oleum z balsamū: z tu
de te sputum vrinam z stercus. Ille de se spirā suauī-
tatē odoris: z tu de te reddis ab hominē fetoris.
Qualis est arbor talis est fract⁹ ei⁹ nō eū pōt arbor
mala bonos fructus facere. Quid aliud est hō scdm
formā nisi arbor euersa cui⁹ radices sūt crines trūc⁹
est caput cū collo stipes est pectus cū ascillis: rami
sunt vlne cū tibijs. frondes sunt digiti cum articulis
hō est foliū qd̄ a v̄to rapit z stipula q̄ a sole siccatur
Un̄ lob. Homo natus de muliere breuis vluens tem-
pore repletur multis miserijs: qui quasi flos egredi-
tur z conteritur z fugit velut umbra: z nūq̄ in eodē
statu p̄manet. Hinc z deus inqt̄ ad hominē gen̄. Iij.
Quia puluis es z i puluerē reuertetis. Et lob Dñe

memeto quia sicut lutum feceris me et in pulverem redu-
 ces me: quid ergo lutum iupbia de quo pulvis extollic-
 ris: unde cunctis gloriaris cuius conceptio culpa est et nasci
 pena labor: vita mortis necesse Cur carnem tuam precio-
 sis rebus impiguas et adornas quam paucos post die-
 es vermes in sepulchro deuoeraturi sunt animam vero
 tuam non ornas bonis opibus que deo presentanda est et an-
 gelis eius in celis Quare animam tuam vilipendis et ei carne
 prepotens dominas ancillam tuam ancillam dominam magna abusio
 est Quia anima habet inimicum domesticum amicum aduersarium
 qui malum pro bono reddit et sub specie amicitie crudelis
 existens inimicus hic hostis o caro tu infelix te mise-
 ra multum tibi dilectis hanc cum paucis inimicum pro te
 erexisti hanc cum ornasti inimicum contra te armasti hanc
 cum ferarum varijs et preciosis indumentis vestisti omnibus
 celestibus indumentis te spoliasti Considera te et at-
 tende o homo peccator quid eris post hanc vitam eris reue-
 ra cadaver miserum et putridum et cum vermibus inspice
 corpora eorum que morte corporis hic extiterunt et nichil iuent
 est eis nisi cinerem et verum fetorem et horrorem quod tunc es
 illi fuerunt et quod ipsi sunt tu eris homines fuerunt sicut
 tu comederunt biberunt riserunt duxerunt in bonis dies
 suos et in pacto ad inferna descenderunt hic caro eorum ver-
 mibus et illic anima eorum deputatur in igne donec cur-
 su infelici transacti sempiternis inuoluantur incendijs quod pro-
 fuit inanis gloria que socijs fuerunt in vicijs una namque
 pena implicat quos unus amor in crimine ligat: quid

profuit illis breuis leticia: mundi potētia carnis vo-
luptas false diuitie. magna concupiscentia. vbi risus
vbi locus vbi iactantia vbi arrogantia. de tanta leti-
cia quanta tristitia post tantam voluptatem. tā gra-
uis miseria de illa exultatione ceciderūt in gradem
ruinā et magna tormenta. quicquid illis accidit tibi
accidere pōt: quis hō ea hō de humo: hum⁹ de limo
limus de fra: de fra venis z ī trā reuerſia. qñ mors
veniet moderis: sz incertū ē qñ quō vel vbi qñ mora-
te vbiq; expectat tu quoq; si sapiētia fueris vbiq; eā
expectabis. De ista quippe mundi amatoribus
ait Isidorus. Dilicissimū pensare debemus q̄ bre-
uis est mundi felicitas quam modica est huius secu-
li gloria quā caduca quā fragillia temporalis poten-
tia. discat qui poterit vbi sūt reges: vbi sunt p̄cipēs
imperatoria: vbi rerū locupletes. vbi potentia se-
culi: vbi diuites mundi quasi vmbra transierūt. z ve-
lut somnium euauerūt queruntur et non sunt

¶ Quid dicemus adhuc reges obierūt et p̄cipēs
mortui sunt. multi tamen putabāt diu vīuere z qua-
si nūq̄ ī morte cadere de presentī vīta. Certe nō sic ī
p̄si non sic: vos autē sicut hominea mortemini z sicut
vnus de p̄ncipibus caderis. Sed de conditione
hoīa post mortē hec inquit Bernardus. Quid feti-
diua humano cadauere quid horribilius hoīe mor-
tuo cūlus in vīta erat gratissimus āplex⁹ fuit in mor-
te horribilissimus aspectus. Ideo subdit. Post hor-

mīnem vermīs: post vermē fetor et horror. Quid er
 go profunt diuitie: quid delicia: qđ honores: diuitie
 non liberant a morte nec delicia a vermibus nec ho
 nores a fetore. Itē ad idē crīf. ait Quid profuit illis
 qui in luxuria corporis et p̄sentis vite voluptatibus
 vsq; ad vltimū diē pmāserūt. Intuere nūc sepulchra
 eorū vīdesi est aliqđ iactantie vestigium si aliqua diu
 tiarū vel luxurie signa cognoueris require nūc vbi
 vestes et ornāmēta pulcherrīa vbi nūc est spectacu
 lorū voluptas vel asseclerū turbe et cōiuarū cessit
 epulātia risus locus et imoderata atq; effrenata le
 ticia quo abiit quo recessit vbi illa nūc z vbi ipī. qđ si
 nis vtrozūq; intuere d. ilgēter attēde propius ad sin
 gulorū sepulchra. vīdes cinerē solos z fetidos ver
 mīū reliquias z recordare nūc carcerū esse finem eti
 am si in leticia z deliciis etiam si in labore z p̄nētis
 trāsegerūt hic vitam vtinam circa hec tria vlgit me
 ditatusq; verseris. Sed p̄chdolorifēlices q̄ppe fi
 lij adā omīssis veris et salutaribus studijs caduca
 poti⁹ z trāsitoria querūt si tu charissime ruminas in
 corde vilitatē tuā et miserīā secūdū exteriorē hoīem
 sectare humilitatē fuge supbiā sciēs qđ supbia est sig
 num quo diabol⁹ distiguit suos ab alijs. Vñ Job. xlv
 Ipse est rex super oēs filios supbie vt dicit gregor⁹
 Crudelissimum reproborū signum superbia electo
 rum humilitas quod si qđ hēat cognoscit sub quo re
 gesit vel militet scz xpo vel dyabolo. Vñ Jsi. Aia

superba deo dereliquetur et sit demonum habitaculum eccle. Odibilis deo et hominibus superbia ut patet
Superbia enim luciferum de celo eiecit: adam de paradiso
repulit pharaonem et exercitum eius submersit saul de
regno eiecit nabugodonosor in bestiam transmutavit
propter superbiam antiochus vile mortuus est. herodes
ab angelo percussus.

¶ Ca. ij. de peccato in conspectu: et quantum per peccatum incurrimus spiritualia detrimenda seu damna.

Quia facit peccatum a dyabolo est qui peccavit ab initio. Scribit enim i. iohannis. iij. capitulo.

Peccatum est onus quod celum non sustinet nec terra ultio sustinebit sed descendet ad infernum cum factore suo. Et sciendum secundum augustinum quod omne delictum factum vel concupiscentum contra legem dei est peccatum quod dicitur multum quod saluari cupit cum summa diligentia vitare. Et hoc precipue propter tria. Primo quod deo displicet summe Secundo quod demonibus valde placet. Tercio quod homini valde nocet. Dixi tibi primo o homo quod debes vitare cum summa diligentia omne peccatum quod deo creator tuo summe displicet et ad hoc debes cogitare quid deus fecerit propter odium peccati. Ipse qui propter peccatum fere dissipavit omnia opera sua scilicet totum mundum per diluuium ut habetur gen. vii. Alii sunt reges et potestates in iudicium iustorum suorum depopulant terras eorum deus autem dissipavit terram propter quod peccatum intantaret terram suam. Item deus

nō solū habet odio pctm̄ sp̄m̄ verū etiā quiscquid pec-
 catū tāgit. Alij aut̄ hoīes propter vinū corruptum
 non projiciūt in mare vasa aurea vel argētea sed ser-
 vant vasa ⁊ fūdūt vinū: deus vero nō mō peccatū
 sed etiā vasa peccati creaturas rōnales scz aīas ad
 ymaginē suā factas ⁊ cum suo precioso sanguine re-
 demptas in odiū pctī projiciet ī oceanis iferni. Ideo
 dī sapl. jr. Odio sunt deo impius ⁊ īpletas eius. vñ
 deus nō habet tā bonū amicū nec ī celo nec ī terra
 quē nō haberet odio vsq; ad mortē sī in eo reperiret
 vnū peccatū mortale. vnde petrus licet ardentius
 amarct chāstū ceteris apostolis: tñ chāstus eū con-
 demnasset sī decessisset in pctō trīne negationis. Se-
 cundo quātū de⁹ odiat peccatū ostendit qđ propter
 peccata mundi suū vnigenitū innocētē interfecit qđ
 testatur ysaiās. liij. dicens. Propter scelus populī
 percussī eum ipsemet nempe deī filiū vt pctm̄ inter-
 ficeret ⁊ occideret tradidit in mortem aīam suam vt
 dicitur ysae. li. Nullus autem inuenit̄ qui tm̄ odiat
 inimicum suū quod in odio eius vellet īterficere vnī-
 genitum ppriū. Tercio hoc idē ostēdit qđ deus p-
 secutus est pctm̄ ab ītīo in tānū qđ plectit eū de celo
 et videns qđ remāserat in terra scz in mūdo sp̄e ī pro-
 priā psona descendit in mundum vt de ipso fugeret
 pctm̄ ⁊ tandē in die iudicij p̄jiciet ⁊ cōcludet ipsum
 in infernū. Cñ michee vlti. Projiciet in profundum
 maris pctā nostra. Quarto qđ de⁹ odiat sūme pctm̄

per hac similitudine quod bona mater videtur multum
odire illud propter quod puerum suum poneret in ciba-
num ardentem: et nunquam eum inde traheret: sic deua propter
odiu peccati filios suos quos tantum dilexit quod pro illis
morti voluit in ignem inextinguibilem proijceret si iue-
nerit in eis peccatum mortale. Sic ergo o peccatrix
anima legis quatum deo odio habet peccatum tu ergo
si placere ei cupis: summe vitas peccatum: et in te non
habeat locum nullus enim multum esset infidelis qui hominem
cubaret in lecto suo quem vir suus odio haberet: et per
quem viro suo multa mala euenissent sic ergo peccatum
est quod summe odit christus anima sua: et propter quod sibi
multa mala occiderunt et tandem ipsa mora quareo car-
issime monitionem dauidis sequens inquit. Cor meum
domine credis in me deus etc. Secundo debes summa cum di-
ligentia vitare peccatum maxime mortale quod summe dy-
abolo placet et ipsum letificat quod triplici signo reser-
tatur. Primo quod in nullo alio delectatur nam neque balneum
aliud neque argentum neque aurum querit: sed tantum anima. Un-
genum. xliij. in persona eius dicit. Da michi anima: cetera
tolle tibi. Et grece ibidem nichil se fecisse estiat: cum anima
non sentiat sicut enim rapax avis cor prede sic dyabo-
lus hominem animam maxime cupit. Secundo signum quia
dyabolus summe diligit peccatum propter eius assid-
uam tentationem et quia in perpetrando peccatum
nunquam fatigatur nam sex millibus annis et amplius
peccata incessanter perpetravit nec fatigatur semper

6
noua procurare Ideo eum deus eum Iob primo Inter
rogauit dicens. Unde uenis: respondit. Circului ter
ram et perambulauit eam. Tantum enim occupatur
in peccatis suggerendis: quod non licet ei somnum cape
re: iuxta illud Iob. iiij. Qui me comedunt non dormiunt.
Tertium signum quod peccatum sum me dyabolum leti
ficet: quod nunquam potuit satiari peccatis. nam infinita
milia hominum peccatis iam deuorauit: et tamen ad
huc famelicus est: et sicut leo rugiens circumfuit quos
quem deuoret: ut dicitur. i. petri. v. et non solum fame
licus sed et sitibundus. Iob abhorrescit fluum et non mi
rabitur et habet fiduciam quod in fluat Iordanis in os eius. i. in
infernum fluitus quem absorbet dyabolum et non miratur
sunt peccatores cum impetu currentes in os eius: quos sum
me desiderat absorbere exemplum habet in vita patrum
in capitulo demonum qualiter eorum unum laudat et ho
norat est a principe demonum et in cathedra locat quoniam
fecerat fornicari unum monachum quem. xliij. annis
vix traxerat ad peccatum. Ergo aia peccatrix plora
amare eo quod toties letificasti contra te inimicos tuos. s.
demonos quotiens peccasti mortaliter et de celo per pu
ram confessionem et dignam satisfactionem fac gaudere super
te deum tuum et angelos eius. Gaudium est enim angelis
dei super uno peccatore penitentiam agente. Iu. xv. Tertio
debes summo studio vitare omne peccatum quia tibi sum
me nocent nam primo per peccatum separamur ab amore
dei et efficiamur eius inimici. ysaie. xix. Iniquitates nos

fire disufferūt inter nos ⁊ deū pctā nostra prohibue-
runt faciē eius a nobis. Nā quicumq; sanctus in celo
existens si peccaret statim decideret ⁊ dei amicitia ad
deū dissolueretur. Unde august. Qui peccat in amī-
cum verissimū ⁊ fidelissimū: dicitur vltuperabilis q̄
vero peccat in deum potētissimū ⁊ patrem piissimū
quomō nō erit vltuperabilis ⁊ abhominabilis. Quar-
to per peccatū obligat̄ pctōz ⁊ sēdudicatur postibuz
lo inferni ⁊ quia lex diuina nō multum discrepat ab
humanā ideo omnes legalis decreti transgressores
vel maiestatis regle cōtemptores. i. oēs peccatores
merentur interire iūspendio secundū q̄ significatur
in esdra. xliij. ⁊ decreto danti vbi dicit̄ sic. Et denun-
cietur vt quicumq; trāsgressi fuerūt aut qd̄ ex hīs que
scripta sunt quantum ad peccatum cōmissionis: aut
spreuerint quantum ad peccatū omissionis accipiat̄
lignū de suis propais id est de orto pp̄te consciēcie
ibi em̄ crescit lignū quo pctōz suspenditur ⁊ suspen-
datur bona quoq; sua ascribant̄ similiter em̄ redeūt
ad gloriāz regis celestis pctā reproboz sicut gloriā
bonoz. Ecce carissime q̄ lex humana corporaliter
facit hoc spūaliter lex diuina Idem fere legit̄ hester.
viij. suspēdite amā intelligitur iūquo ⁊ p̄ hūc pecca-
tor quē intelligit̄ rex celestis iūbebit suspēdi in patibulo
inferni si em̄ in pctō mortali iūenerit. Quinto
em̄ peccatū spoliat hoīem omni bono gratie in prez-
senti ⁊ glorie in futuro. puer. xliij. Miseros facit ho-

mnes peccatū ei ē peccator paup qz nichst hēt imo
 per peccatū morale seipsum amisit z in seruitutem
 dyaboli transiuit pauperior qz nichil potest lucrari
 eo q opera meritoria vel deo gratia in tali statu face
 re non potest: sed z pauperrim⁹ quia nichst potest ei
 dari. nā bona facta pro ipso non p̄sunt ei ad salutem
 quia non uiuit nisi quo ad corpus. vnde boecius. li.
 liij. de consola. hō prauus non est homo nisi sicut ho
 mo mortuus. homo enīz per pctm̄ separatur a lumi
 ne uniformi et excecatur atqz obtenebraē. sopho. i.
 Ambulabunt ut ceci qui dño peccauerunt. et in p̄s
 Nescierunt neqz intellexerunt q̄ in tenebris ambu
 lāt et hie. Dep̄mitur plane sia p̄ peccatuz pollu
 ta interi⁹ ne valeat suspicere superius hoc peccatuz
 est sicut putredo in pomo sicut enim putredo in po
 mo aufert valorē colorē et odorem: odorē fame. va
 lorē glorie colorē forme: et saporē gfe sic putredo
 est om̄ne peccatū nā de eo dicit. ysaie. xv. Qui facit il
 lud luto villos est via eius et augu. ait. Tollerabilis
 canis putrid⁹ fetet homib⁹ q̄ animā peccatrix iō in
 quodā sermone: verba ait qb⁹ quēdā rubricū a pctō
 retraxit. Quid prodest plena archa si inanis est con
 scientia bona vis habere: et bon⁹ esse nō vis non po
 tes erubescere cum domus tua plena est bonus z tu
 malis quid em̄ est quod velis malum habere dicit m̄
 ch̄ nichil omnino non vr̄orē non filium non seruum
 non ancillā nō tunicā postremo non caligā et tū vis

Luc
 1457

habere malā vitā. Rogo te p̄p̄ōe vitā tue calige oīa
que circūfacēt oculis tuis elegātia et pulchra tibi ca
ra sunt et tu tibi ipsi vilis et feridus es. Si possēt tibi
respōdere bōa tua q̄b⁹ plēa est domus tua nōne cla
marēt sic: tu boua nos vis habere sic z nos volum⁹
dñm bonū habere tāta voce iuocat dñm deū p̄ra te
Ecce tāta bōa dedisti huic z ipe mal⁹ q̄d p̄dest enīz
ei q̄d hēt q̄n euz qui oīa dedit nō habz. Sexto p̄ pec
catū nescit bestialis Un boen⁹ quarto de cōsolatiōe
phie Nō p̄b⁹ p̄bitate decreta i beluā conuertit. et
phā i ei hīc dicit q̄ ē peio: q̄z bestia q̄b⁹ p̄cordat dō
dicēs Nō cū i honore esset. i. i grā gratum faciente
nō intellexit p̄parat⁹ est iumentis incip̄sētib⁹ et filis
factus est illis. Septimo et vltimo ex peccō nascitur
diaboli seruilis filialitas. vñ. i. ioh. iiii. Qui facit pec
catum a dyabolo est. Pro his omnib⁹ o infelix pec
cator miserere anime tue: et noli peccatuz inducere
super eam sed que legisti tanta mala offensam vide
licet dei leticiā inmiscēt damnū propriū memorare
agnosce igitur o homo q̄ nobilis est anima tua et q̄
graua fuerūt illa vulnera eius p̄ q̄bus necesse fuit
suū dñm vulnerari: si nō essent hec ad mortē eternā
nunq̄ p̄ eorū remedio dei filius mortuus esset noli
ergo vitpendere anime tue passionē cuius tanta ma
iestate tāta vides exhiberi compassiōē fudit ipse
lachrymas pro te: laus et tu per singulas noctes le
ctum tuuz compunctione et lachrymarū assiduitate

fudit ipse sanguine suu pro te: funde ⁊ tu tuu quoti-
 diana cordis afflictione noli attendere quid caro ve-
 lit: sed quid spiritus poscit. nā vt dicit greg. Un ca-
 ro ad tēpus suauiter vult iude spiritus in eternū cru-
 ciatur. ⁊ quo plus caro punit in hac vita: tanto plus
 gaudebit in futura. Augu. Volūitate nūc postpona-
 mus p christo quādoq; dimittēda ne quid absit pro
 trāsito r̄is amittam⁹ eterna. si eū tibi dicēretur car-
 nis voluptatibus frueri sicut placet: ea tū conditōe
 q; postea tibi oculi eruetur seu q; omne solatiū tollat
 tibi toto tempore vite tue ⁊ q; in fame in siti ⁊ omni
 cruciatu ⁊ miseria vsuas nūq; tale bonum habere te
 vere suspiceres. ⁊ quid rota hec vita vbi nec mensis
 est nec vnus dies vel hore spaciū ad illius eterne iſe-
 licitatis inferni cōparatiōē: cui neq; finis est neq;
 pena similis inuenitur. hec augustinus.

Ca. iij. de penitētia cito faciēda.

Qui non accipit crucem ⁊ sequitur me: non est
 me dignus. Math. xliij. per hanc crucem pe-
 nitētia designatur quem de necessitate quilibet pec-
 cator debet suscipere ⁊ p seuerāter tolerare si in eter-
 na beatitudine cum christo cupit regnare Vnde hie-
 ro. in epistola ad susannam. Necessaria est peniten-
 tia que aut equat crimina: aut certe excedat. Et au-
 gu. quisquis desiderat saluari: quicquid post purum
 baptisimū traxit oportet q; abluat saltem lachrymis
 mentis. Sed forte dices: durus est hic sermo: non

possum inuidum spernere: et carnem meam odio habere et castigare. Audi non meam sed gloriosi hieronymi responsionem super hoc. Impossibile est aut ut quis presentibus et futuris fruatur bonis ut hic ventrem ibi mentem impleat: ut de delictis ad delicias transeat: ut in utroque seculo videlicet in celo et in terra appareat gloriosus. Quem hieronymi sententiam confirmat beatus gregorius dicens. Multi cupiunt euolare de iusticia exilij presentis vite ad gaudia paradisi: sed nolunt carere oblectamentis mundi. vocat eos gratia christi: sed reuocat eos concupiscentia seculi cupiunt mortem iustorum: sed nolunt viuere vita eorum. et hi eternum peribunt: quia opera illorum sequuntur illos. Item beatus Hieronymus. Austeritas conversationis beati iohannis baptiste peccatoribus deliciosis durus est tunc crucis eterne mortis. Quia enim irrationales fere reptilia terre infanimus: cum ille quo inter natos mulierum nemo surrexit maior: innocentissimum corpus suum sic efflirit et nos indui preciosis vestibus festinamus et splendide laure: delicatę epulari: non sic impij non sic frur ad astra. denique recordare parabole vel historie de diuite qui dominus fuit tantarum opum que purpura indutus et bisso unam guttam aque non potuit obtinere pro sue refrigerio lingue cum esset in ardorem necessitate constitutus. Hec recordare amice mihi et age penitentiam dum tempus est. Nam ut inquit gregorius deus et si penitentem tantam veniam sponderit: peccati tamen crasti

num dñe nō promissit. Pñis igit̃ erit p̃tita mala de-
 plāgere: z plāgenda iterum non comittere: z p̃post
 tū comittēdi nō hēre. Uñ aug. ī suis soliloquijs. In
 anis est pñia quā sequēs culpa coinquat. Nichil p
 sunt lamenta s̃ replicātur pctā. Nichil valet a malis
 veniā p̃oscere/et mala denuo iterare. Sed p̃āplis-
 ri declaratiōe nota q̃ tres sūt ptes integrales pñie
 s. cordis contritio: oris cōfessio: z operis satisfactio
 Qm̃ em̃ deit̃ trib⁹ modis offendimus delectatōē co-
 gitatōis/impudētia locutionis/ z iūbia opis: z qz
 p̃traria p̃trarijs curānt̃ trib⁹ modis oppositis satisfi-
 cimus delectationis cogitationis opponēdo cōtricio-
 nē impudentie locutionis: cōfessionē sup̃ble operis z
 opponēdo satisfactiōē. De cōtritiōe: aut̃ palmo vī
 deamus. Unde cōtritiō ē dolor: p̃ pctis voluntarie
 assumptus cū p̃posito abstinēdi cōfirēdi z satisfaciē-
 di. Et vt dicit bernar. triplex dz eē dolor: iste: acer a-
 crioz/et acerrimus. Acer dz cē qz dñm deū nostrū et
 creatorem oīm offendimus. Acrisoz: qz patrē n̄m ce-
 lestē qui nos multiplicē pascit impugnamus; z ī hoc
 p̃fiores canib⁹ sumus/qui pascētes se diligunt et se-
 quūt̃ur. Acerrim⁹: qz redēptorē nostrū q̃ nos rede-
 mit p̃ p̃no sāguine/ z a pctōrū viculis liberavit/ et a
 credulitate demonum et acerbitate gehēne eripuit
 quātū ī nobis c̄iterū crucifigimus. Sed et de trib⁹
 debemus dolere. s. de cōmissio pctō: de bono omisso
 z de amisso t̄p̄e. De virtute qualitate h̄mōl cōtritiō

nis: sic ait aug. Plus valet cordis p̄tricio q̄ totū m̄i
di peregrinatio. Item quedam glosa super psalmuz
ad dom̄nū cū tribularer: nescit dñs differre quē cō
pūctū corde sibi cēferit supplicare. Et crisso. Sola ē
compunctio que facit aīaz horrescere purpuram de
siderare ciliciū/amare lachrimas fugere risum. Itē
nichil conglutina z vult deo vt lachrima penitentiā
Cōtra vero: vt ait aug. Acrisores dyabolo dolores
non in fingimus: q̄ cum plagas peccatorum nostro
rū confitēdo et penitendo sanamus. Sz heu cū tāta
bona p̄ penitēciā cōsequamur: paucl tñ p̄niam agūt
De quo dñs cōq̄rit dicens p̄ hleremiā. Nemo qd̄ bo
nū est loquit̄ null⁹ est q̄ agat sē p̄nīaz pctō dīcēs qd̄
fecit: Scdm̄ v̄z p̄fessio solū sic describi sic qd̄ ē legitima
coram sacerdote peccatorū declaratio. Unde erbl
mologizatur cōfessio quasi similis vel ex toto vel vn
diq̄z falsio. Nā vere confitetur qui totum fatetur vel
vt dicit isidorus lib. ei hino. Confessio est per quam
latens morbus anime sub spe vente p̄sequēde in del
laudē aperit̄. De cui⁹ virtute inq̄t ambrosius sup̄ p̄o
Beati immaculati. Cessat vindicta dīuina si confessio
p̄currat humana. Et cassiodorus super psal. Cōfite
antur tibi populi deus. Illis non iudex sed aduoca
tus est christus qui sic propria confessione dānarunt.
Et leo papa. Non remanet iudicio cōdēnandū q̄ fu
it in confessione purgatū. Et aug. in ll. de penitēciā
Cōfessio est salus aīarū: dīscipatrix victorum: restau

ratri: vfrutum / oppunatri: demonū. Quid plura.
 Obstruit os inferni portas aperit paradisi. Pro his
 omnibus charissime iuxta consilium ysaie. dic tuas
 iniquitates vt iustificeris. Inicium iusticie confessio
 peccatorū. Oportet eī te confiteri oīa pctā tua quo
 rum memoriam habes integre vni sacerdoti: de his
 te absolūdi potestatem habenti ita q̄ non vnā ptez
 tm̄ duorū peccatorū vni sacerdoti dicas: et alterā al
 teri: q̄ neuter sacerdos posset tibi sic confitenti dare
 remediū. Ideo dicit ber. Qui confessionem suam
 diuersis confessionibus diuidit: venia caret ex ecclā-
 da namq̄ ficto est peccatū diuidere et sufficiten⁹
 radere z nō intrinsec⁹ eradicare. z tales recipiūt ex
 cōmunicatōnem p̄ absolutionem / maledictionem p̄
 benedictionem: alis namq̄ diuisio cōfessionis fit sepi
 us per ypocrisim: q̄ grauiā peccata dicunt ignotis
 sacerdotibus et illi cū quo sepius versantur leuioza
 narrant. De quibus dicit augu. z ponit in decretis.
 Qui cōfessionē nō diuidit laudand⁹ nō est qd̄ vni ce
 lat alii reuelat qd̄ est ip̄z laudare z ad ypocrisim ten
 dere. Satisfactionem quā aug. diffinit dicituriam us
 tanq̄ penitēte terciā partez inq̄t enī. Satisfactio est
 peccatorum causas excidere et eorum suggestioni:
 bus additū nō indulgere. nā vt dicit gregorius. ne
 quaq̄ satisfaciāmus si ab iniustate cessam⁹ nisi vo
 luntates quas diligimus cum econtrario oppositis
 lamentis insequamur. Et vt dicit crisostomus. Qualls pre
 b̄ lii

cessit offensio talis: debet insequi reconciliatio. tãto
pronus ad lamenta quanto fuisti pronus ad culpam
qualis fuerit tibi ad peccandum intentio talis sit ad
penitendum deuotio grauis peccata grauis lamen-
ta desiderat quia ut ait eusebius eps. Non leuis cõtr
itione agẽdũ est ut debita illa redimantur qb⁹ mors
etna debet ne pauca op⁹ est satisfactioe pro malis
illis. pp̃t que pat⁹ est eternus ignis. Sed heu mult
fatigant in hac vita satisfactiois retro aspiciũt cum
uxore loth. Cõtra quos bernard⁹ in quodã sermõe
ait. Qui perfecte senserint onus pcti z aie lesionem
ille aut parũ senserit aut oĩno non senserit corporis
penã nec reputabit labores quo pctã nouerit deleri
p̃terita caueri futura. Et augusti. super psal. l. Sũc
multi quos peccare nõ pudet agere penitentiam pu
deret. O incredulus insensata de vulnere nõ erubesci
nonne vulnus fetiduz et putridum est. fuge ergo ad
medicum age penitentiam dic. Iniquitatem meam
ego cognosco et peccatũ meũ contra me est semper
Tibi soli peccaui quia tu solus sine peccato es. Con
fessio autẽ satisfactio in trib⁹ i oratione/ elemosina/ z
ieiunio. Ut iste ternarius numerus contra illud ne-
phariũ dyabolice apponatur oratio cõtra supbtiam
ieiunium contra carnis concupiscẽtiam elemosina cõ
tra auariciã vel sic. Oĩ peccatum vel in deũ cõmitti
tur et contra hoc ordinatur oratio vel in pximũ z cõ
tra hoc ordinatur elemosina vel in nosipfos: et con-

tra hoc ordinaſt ieiuniū. Et ppter hoc āpliozē ſatis-
 factōis declaratiōē modicū de elemoſyna tāga-
 m⁹ d^r nēpe ab elemon: qđ est miſericordia: z liſa qđ
 est mādarū: quaſi mādarū miſericordie z ſic ſcriben-
 dū est per e. Solet etiā ſcribī p̄ γ. z tūc d^r quaſi mā-
 darū dei. Ipſe enī p̄p̄to ore eā mādarū fieri. Unde
 hieremias. Date elemoſinas z ecce oīa ſunt inūda
 vobis. vel aliit elemoſina d^r ab eli qđ est de⁹ z moya
 aqua quaſi aqua dei. ſicut enī aqua extinguit ignē: ſic
 elemoſina pct̄nī. hec catholicon. Sunt autē tria p̄ci-
 pue que nos ad elemoſinā z opa pia debēt puocare
 Palmū quia miſericordia redimit culpā. puer. xvi.
 Miſericordia z veritate redimit inīqtas. Et daniel
 liij. d^r q̄ mulier que congregavit ī domo ſua vaſa va-
 cua non pauca parum olei quod habuit in omnia va-
 ſa diſmiſit z ſic creuit oleum per quod mulier a credi-
 toze liberatur. Vaſa vacua ſunt pauperes quos in
 domo debemus congregare yſaie. liij. Egenos va-
 goſque indue in domū tuā. parum autē olei per oīa va-
 ſa diſtribuitur iuxta illud thob. iiij. Si exiguum tibi
 fuerit exiguū libenter ipartiri ſtude. tūc oleū miſeri-
 cordie creſcit z p̄ meritū z gratiā aīz peccatrix credi-
 tori deo de peccatis ſuis ſatiſfaciat. Secūdo elemo-
 ſina tēporalia bona multiplicat. Unde grego. in dy-
 ſlogo. Terrene ſubſtantie per hoc q̄ pauperibus di-
 ſtribuūtur multiplicātur. Exēplū habem⁹. liij. regū
 xvi. in vidua que hel yā pauſt: cui ppter hoc dñs ſa-
 b liij

rinam z oleū multiplicauit per qđ dat̄ itelligi q̄ pau-
peres magis paucunt elemosynarios quam eōra.
Tercio elemosyna siue opus misericordie in morte
elemosynarū custodit z aīam eius cū claritate ad re-
gnū celoz pducit. Cū dicit abrosi⁹. Sola misericor-
dia comes est defunctorū. O q̄ bonus q̄ necessarius
mōrētī comes elemosyna: noll̄ ergo talē famulū et
mittere vel talē aduocatum post tergū relinq̄re sicut
illī qui res suas amare retinentes nichil in vita suay
man⁹ p̄prias pauperib⁹ distribuūt. siles illī q̄ post
tergū vult portare lucernā cū dicit ecclesiasticus omī
co tuo. i. christo/ vel anime tue/ vel pauperi: ne dicas
vade z reuertere: z cras dabo tibi cum statim possis
dare. vñ sciendū qñ diues a quo petit elemosynade-
bet cōsiderare tria. Primo q̄s eā petit q: ip̄e merito
mīn⁹ deus qui tūm dilexit pauperes q̄ q̄cqd pauperi
fecerit a p̄pter amorē suū reputat sibi factū. Math.
liij. qđ vni ex minimis fecistis michi fecistis. petit er-
go elemosynā p̄ pauperē suū dñs a quo diues in ora-
tione quotidiana petit regnū ideo cū pauperi negat
elemosynā diues: timere debet q̄ deus nō exaudiat
eū cū petit ab eo regnū celoz. dicit̄ enī prouer. xxi.
Qui obdurat aurem ad clamorem pauperis et ipse
clamabit z nō audiet. Secūdo debet diues conside-
rare quid petit deus quando elemosynā in suis pau-
peribus petit. petit vticq̄ nō nostrū sed suū: z ideo i-
gratus est valde deo qui pauperi negat necessariam

elemosynam: cum de cibis dei habeat habundanter
 et hoc consideravit dauid qui primo paralipo. xxix.
 dixit. *Tua sunt omnia dñe et que de manu tua acce-*
pimus debemus tibi. petiit vere per pauperem suū
deus nō ad dandū sed ad mutuandum nec ad triplū
sed ad centuplam vsuras. Unde dicit aug. *O homo*
quid feneraris homini fenerare deo vsuras. et cen-
tuplum accipies et vitam eternam possidebis. et id-
circo nimis est ingratus qui ad tales vsuras nō vult
commodare deo. ad quales mutuaret iudeo vel sar-
raceno. Pro his omnibus charissime thesauriza tibi
 pauperes in celo tanto tāq̄ in tuto loco opera mi
 sert cordie faciendo: non in terra. *Cor auari est quasi*
fons sine fundo et quo plus recipit plus cōcupiscit
vt nūq̄ videat i pleto. Juxta illud eccle. vsj. *Auarus*
nūq̄ i plebit pecunia. Attende q̄ cor sequitur the
 saurū: ve sūt illi qui i terra thesaurisat q̄ persequēs
 cor suum in terram periculose exaltauit illi ergo
 dicit criso. *Cōgrega substantiam tuam vbi patriam*
tuā habes. qui em collocat thesaurū suū i terra non
habet qd̄ speret i celis quid em accipiet i celo vbi ni-
hil habet repositum. Illud solū tuū reputa qd̄ pau
 perib⁹ erogasti non em sunt hominis bona que secū
 deferre nō potest. Et ambrosius. *Nichil tū cōmen-*
datur q̄ miseratio charitatis. Nō meminī me legisse
malis morte mortuū q̄ libenter exerceat opera pie-
tatis. Et leo papa ad dominū integros fructus per

mittit a quo nunq̄ pauper tristis recessit. Tanta est
virtus misericordie vt sine illa alie virtutes si sint p
desse nō possunt. Quāto em̄ quis fidelis sit humilis
castus ⁊ sobri⁹ ⁊ maioribus alijs virtutibus predict⁹
si tamen misericors non est misericordiam non inues
niet. Nec in fauorem pauperum de virtutib⁹ elemo
syne ⁊ operum misericordie dicta sufficiant. Nūc ad
propositum redeamus. Qui non accipit crucem suā
et sequitur me non est me dignus. Ita crux peniten
tie cito assumenda est ⁊ in tempore iuuentutis quia
tūc homini magis prodest ⁊ deo magis placet. Jux
ta illud eccle. ij. Memēto creatoris tui in diebus iu
uentutis tue. Item dicit idem. Fili ne tardes conuer
ti ad dominū ⁊ ne differas de die in diē subita em̄ ei⁹
veniet ira: ⁊ in tempore vindicte disperdet te. Sed
contra hoc salubre sapiētis consilium dyabolus im
mittit homini malam spem longioris vite dicēs. Ju
uenis es: viues ⁊ facies penitentiam ⁊ ibis ad con
fessionem. Multi nimis credunt isti aduocato: quia
repromittunt sibi longam vitam proponētes se in se
nectute emendare quos mors repentina rapit ⁊ dā
nam tui. Unde dicitur eccle. xxix. Repromissio ne
quissima multos perdit. Est ergo notandum quod
talis repromissio dyaboli longioris vite ⁊ in senectu
te penitendi neq̄ est quia contra ius ⁊ rationem ne
quior quia contra ipsum peccatorem sed nequissima
quia p̄tra del bonitatē q̄ sit neq̄ ⁊ cōtra ius ⁊ ratio

nē apparet tribus exemplis. Primum est quod qui habe-
 ret decem asinos et totum onus imponeret debiliori fa-
 ceret contra iusticiam et rationem sic ille qui totum onus pnie
 peccatorum quod commisit in quatuor etatibus adolescentia iuue-
 nute virili etate et senectute vult soli senectuti impo-
 nere quam iam debilis est et non potest laborare. et tales me-
 reriur maledictionem sicut dicit zacharie primo. Ma-
 ledictus dolosus qui habet in grege suo masculum et imo-
 lat debile domino. Sic ille qui fortitudinem sue etatis trans-
 sit et debilitatem senectutis sue propositum imolare deo
 Unde Isidorus. Qui tempore congruum pnie perdit frustra
 ante deliquit cum precibus venit. Sed exemplum
 est quod non posset levare minus onus quam multo fortior est
 et potentior et vellet illud levare quando multo natus
 esset et ipse debilior factus fuisset merito stultus et iu-
 stus reputaretur et sic est de illo qui onus peccatorum et pe-
 nitentie quando minus est et ipse fortior. In iuventute non vult
 portare et credit melius portare quando onus est au-
 gmentatum et assimilatur isti stulto de quo in vestris patrum
 dicitur quod scindebat ligna et de illis faciebat sarcinam
 et postea tentabat levare et cum videbat quod non po-
 terat de facili portare iterum scindebat alia ligna et
 apponebat ad sarcinam et postea tentabat et quanto
 plus ponebat tanto plus addebat. Sic faciunt peccato-
 res quam primo sumunt pondus peccatorum et pnie statim de-
 ponunt et peccata peccatis addunt. Quod sicut Gregorius di-
 cit. Peccatum quod per penitentiam non deletur mox suo pondere

re ad aliud trahit. Tercium exemplum ille qui per totam vitam suam cum magnis custodibus parat sibi domum ubi non intenderet morari villo modo et quam optat et cupit perpetuo habitare destrueret. pro posse suo talis aperte faceret contra rationem et merito stultus et infamis daretur reputari. Sic etiam est peccator qui usque ad mortem differt et uertit ipse enim per totam vitam suam parat domum suam in inferno: cum tamen nullo modo velit habitare. Ideo timeat sententiam pauli dicentis. Qui facit contra conscientiam edificat ad gehennam. Secundo quod ista longioris vite promissio nequior sit contra ipsius peccatorem apparet per duo exempla. Primum est: quod qui plus se diligeret infirmum quam sanum: seruum quam liberum: nichil habentem quam omnium bonorum participem talis iniquus est contra seipsum. Talis est peccator qui tardat agere penitentiam quod plus diligit se esse in peccato quam esse infirmus spiritualis vel rotius mors dicenda. Vel intentum peccator impius est contra seipsum eo quod magis se diligit mortuum quam uivum seruum quam liberum malum quam bonum. Unde dicit. Job. in sua canonica. Qui facit peccatum seruus est peccati. Et augustinus. Bonus homo etiam si seruit liber est malus homo etiam regnat si malus est et seruus sed quod est peius tot dominorum quam victorum. Secundum exemplum. Ille qui deberet magnam pecuniam ad usuras que crescerent quotidie et posset persolvere et tamen tardaret quantum posset talis faceret contra seipsum sic est in proposito morari in peccatis quantum debet currere ad usuras quod quanto diutius fuerit in peccato tanto peius.

soluet de pena. Apoca. xvi. Quantum se gloriant
 et in delicijs fuit tantum date ei tormētū et luctum.
 Tercio q̄ ista promissio longioris vite sit neq̄ssima:
 q̄ contra dei bonitatem appareret per tr̄sa exempla.
 Pr̄mu q̄ia si aliquis iuuenis dñm suū cui seruire
 teneretur et a quo oīa bona sua haberet p̄ rotā vitam
 suam impugnet et iñmīco dñi sui seruiret z postea
 senio cōfectus in fine vite sue vellet dño suo seruire
 suū seruićium et offerret iniqu⁹ cōtra dñz suū esset
 nec multū tale seruićium domino suo placeret sic est
 peccator qui peccando offēdit seruit̄ inimico dyabo.
 lo in iuuentute z in senectute proponit seruire deo.
 Secundum est si aliquis recepisset dona maxīma a
 domino suo ad multiplicādū z lucrādū z lucrum
 quod ipse deberet habere superflue expenderet et
 pro nichilo daret in contentum domini imple age-
 ret et cōtra curālitātē domini sui ingratus esset Sic
 est peccator qui corpus z aīam sensus aīe vires coz-
 poris temporalia bona spācium vite et alia multa et
 magna beneficia recepit a deo et omnia ista expen-
 dit in cōtumeliām creatoris peccando multipliciter.
 aperteq̄ faciendo cōtra bonitātē dei de aīa quippe
 que tradita est uobis a deo quasi thesaur⁹ p̄cios⁹ sic
 dicit greg. Ne michi si talētū michi traditū .i. aīam
 meā negligēter seruauero q̄ p̄cioso sanguine agni i
 contaminatū app̄ciat. De t̄pe dicit idē greg. Non est
 t̄p⁹ tibi i pensū qd̄ nō a te exigetur qualiter expēsū

fuerit. Tercij ex eplū est. Si est aliquis seru⁹ dispēsa
 tor bono alicuius dñi q̄ bonū panem ⁊ bonū vinū ⁊
 meliora cibaria daret extraneis ⁊ inimicis dñi sui: et
 dño suo daret de pane corrupto ⁊ de furfure ad co-
 medendum ⁊ etiā de piti idis carnibus et piscibus
 daret quoq; ei ad potandum de vini sui fecibus ipie
 ageret ⁊ p̄tra dñm suū sic est pctō: illud qđ pulcha⁹
 est ⁊ melius est de v̄tra sua. i. iuuentutē ⁊ fortitudinē
 suā dat mūdo ⁊ dyabolo q̄ sunt inimici xp̄i: ⁊ qđ pei⁹
 est nouissimū vite sue p̄ponit deo suo dari. Nō sic fa-
 ciebat dauid cū dicebat: fortitudinē meā ad te custo-
 diam. i. ad seruicndū tibi. Eccl̄. ait. Noli afferre dño
 fecis senectutis: sed vinū libaminū floz de iuuentu-
 tis. Et de pctōibus penitentiā differētib; hec al-
 grego. Satis alien⁹ est a fide q̄ ad agendū penitentiā
 tēpus senectutis expectat cū nullū diē vite sue i sua
 habeat potestate. Idcirco iuxta p̄siliū Isidori. festina
 re debet vnusquisq; ad deū penitēdo dū pōt si dum
 pōt noluerit oīno: cū voluerit tarde nō possit. Igit̄
 festina ad penitentiā charissime ne tardaueris: vt nō
 cū fatuis virgīnibus finaliter excludaris.

Capitulum. iij. de contemptu ⁊ odio mundi.

Nolite diligere mundū neq; ea que i mūdo
 sunt. Si quis diligit mūdū nō est charitas
 dei in eo. Et mūd⁹ trāsit ⁊ concupiscētia
 eius. i. i. o. i. Et hec verba pertractans beat⁹ augu-
 st. Quid vis vtrū amāre temporalis ⁊ trāfire cum

tpe. an mundum non amare et eternū vivere cū deo
 amas seculū absorbebit te. amatores suos vocare
 nouit non portare mundus ne mpe quasi excōscat⁹
 est qz sicut pro excōscato nō orat in ecclia sic nec xp̄s
 orat pro mundo qui tñ pro suis crucifixorib⁹ orauit
 quā stitum est etiā tali dño seruire qui in fine seruū
 nuduz et sine mercede eicere cōsueuit sicut facit mū
 dus. Unde loquitur ad soldanū rex babilone infir
 maretur vsqz ad mortem et sciret sibi mortem immi
 nere signiferum suū vocauit dicens ei. Tu soles fer
 re vexilla mea ad bella fer nūc mortis mee vexillū
 scz hoc panniculū per totam damascū dicens. ecce
 orientis rex modēs nō fert secū nisi hoc vñle pānicu
 lum. Sile fere legit qz quidā rex Lothoringie iuue
 nis cū esset in extremis resdiciens sua palacia et do
 mos suas dixit pluribus audientibus. O domine ie
 su quantum courēendus est mundus iste: ecce tot hūc
 palacia et hospicia nescio quo debeaz hac nocte ire
 vel qui debeat me hospicio suscipere. Relinque
 ergo o peccator diuum tuum id est hunc mundū an
 tequā in tanta paupertate relinquaris ab eo. Jaco
 bi primo. Qui amicus est huius mundi dei inimicus
 constituitur. Et greg. Tāto deo quis est proximus
 quāto ab amore mundi est alienus. Ad quod signifi
 cādū chāstus nudus extra clustratē pat̄i voluit et cru
 cifigi vt ostenderet sibi nichil esse cōmune cū mūdo
 et qz q̄cūqz voluerit seq̄ passionis fructū debet exire

mundū saltē per affectū z mundanā conuersationē.
Unde dixit dñs hieremie. fugite de babilonia z sal
uet unusquisq; aiā suā. Babilon scōm hiero. interp
tatur domus cōsulationis z figāt hūc mūdū in quo tā
vbīq; cōfusio regnat tā in clero q̄ in populo. tā i reli
giosis q̄ in secularibus. tā in senibus q̄ in iuuenib⁹;
tam in uiris q̄ in mulieribus: ita ut merito dicat so
hannes in canonicis sua. **Totus mūdus in maligno**
positus est. Et idcirco consulte bern. fugiendum esse
ad uitā religiosā dicens. fugite de medio babil
lonis. i. de seculo z saluate animas uestras. conuola
te ad urbes refugij. i. ad uitā religiosā ubi possitis
de preteritis agere penitētiam z futurā gloriā fidu
cialiter postulare. nō vos penitēte austeritas deter
reat: qz non sunt cōdigne passionēs hui⁹ t̄pis ad pre
teritā culpā que remittitur: z ad futurā gloriā q̄ pro
mittitur. Sciendū q̄ mūdū debemus fugere ppter
quattuor. Primo em̄ solent sapientes recedere a lo
co infecto pestilentia vel fetore. et maxime quando
vel egros se sentiunt vel egrotaturos se agnoscunt.
Talis est mundus qui tot mala peccātū habet uide
mas ei. tot fetores i ficlētēs aiā nostrā quos recipi
mus idcirco cū pctm̄ sit morbus contagiosus fugi en
da est societas maloz: qz non est rurum sanis: cum le
prossa habitare. Et eccle. xiiij. dicitur. Qui tetigerit
piscē inquinabit ab ea z q̄ coicauerit cū supbo induet
uperbiam. Et hiero. Certe nichil tā nocet hoibus

Quod mala societas talis enim efficitur homo quasi socie-
 tate perfruit nunquam cum magno lupus habitat vir ca-
 stus societatem luxuriosi aufugit plusquam impossibile
 puto utrum diucius in bonis permanere quam operibus
 malorum assidua conuersatione utitur. Lociferat psal-
 mists. Cum sancto sanctus eris: cum peruerso puer-
 ris: et cum viro electo electus eris. sicut enim nocet ma-
 la conuersatio: ita predestinata bona nichil potest sparari huic
 thesauro qui bona inuenit societate: vitam inuenit di-
 citur affluit: et ut certe vere dicam raro homo bonus vel
 malus efficitur nisi ob societatis causam pueri enim
 coram tabula in qua nichil depictum est forte dicitur
 Illud ergo quod a societate recipit usque ad senectem
 recipit siue bonum (ait hieronymus) siue malum. De-
 bemus ergo nos elongare a mundo malo propter mali
 vicini molestiam. nullus autem vicinus ira potest nocere
 sicut vicinitas peccatorum quorum mundus plenus
 est. Secundo solent sapientes recedere a locis in quibus
 timent se tradi in manibus inimicorum suorum quod facit
 mundus propter quod sibi congruit: iudicium iude traditoris.
 Quicumque osculatus fuero ipse est tenere eum que vero
 dicit mundus demonibus nam quod mundus oscula-
 tur in presenti: id est et aliter honoribus hostibus eius
 sed demonibus tradit. Unde hiero. Signum manifeste da-
 nationis est in hoc mundo sua beneplacita assequi et a mu-
 do diligi errat in via quam per diuitias et delicias festinat
 ire. hec hieronymus. Tercio solent sapientes se elon-

gare ab aliquo loco propter aliquod periculum mundus autem locus est periculosissimus qui mare dicitur. Unde psalmista. Hoc mare magnum et spatiosum nauibus. periculum huius mundi sive maris (iuxta verbum berni.) probat transeuntium raritatem et pereuntium multitudinem. In mari marsilie de quattuor nauibus vix extitit vna. In huius mundi mari de quattuor animabus vix saluatur vna quasi enim locus diluuij est mundus iste ubi pauci respectu pereuntium saluantur. mundus est sicut fornax babilonica igne infernali succensa. Ideo valde timendum est homini in eo. ad sibi vniuersi verbi accedit igne ire. ad vnius mulieris aspectum igne luxurie. ad aspectum vnius rei prectose igne concupiscencie. Quarto elongat se homo diffidatus ab aliquo propter inimici capitalis timorem. Inimicus noster capitalis est diabolus princeps mundi qui mortem nostram minatur a quo nos elongamus dum mundum deserimus. Eccle. ix. Longe esto ab homine potestatem habente occidendi: homo iste est diabolus qui sic dicitur quia ab homine deuincit. Marth. xliij. Inimicus homo facit propterea sciendum est quod aliter non potest perfecte vinci mundus nisi per exitum ab eo. Unde legitur in vitis patrum quod beatus acrimus adhuc in palatio imperatoris existens rogauit deum dicens. Domine obsecro dirige me ad salutem et venit vox dicens ei. Acrimine fuge homines et saluus eris. Ioseph autem statim ad monachalem venit vitam. Item deum

orantē dicens dñe dirige me ad salutem et vox strē-
 dixit. ac rime fuge vince. tace. quiesce. Nec enim sūt
 radices non peccandi. Nam in fuga vincitur concu-
 piscencia carnis. silentio superbia vite. quiete desi-
 deriorum auaricia. Idem isidorus ad contemptum
 mundi nos exortans ait. Si vis esse quiescens nichil
 seculi appetes abijce abate quidquid bonuz propo-
 situm impedire poterit esto mortuus mundo ⁊ mun-
 dia tibi: mundi gloriam tanq̄ mortuus non aspicias
 visua contente eo qđ post mortem non poteris ha-
 bere. De huius mundi vita dicit hieronimus. O vi-
 ta mundi non vita sed mors/ vita fallax/ vita onusta
 tristitia imbecilla et umbratica/ vita mendax nunc
 vt flores statim arescis p̄luana vitam cui inest vita
 fragilia vita momentanea ⁊ caduca. que quanto ma-
 gis crescis tantomagis decrescis cum plus ꝓcedis
 ꝓl^o ad mortē appropiuaa. o vita plena laquea qđ ī
 mūdo hoies illaquearia qđ ꝓ te tā sustinent tormēta
 infernalis qđ brūa qui tuas agnoscit fallacias qđ bea-
 tior qui de tuis nō curat blanditijs qđ beatissima qđ a
 te bene p̄luat^o ē. Et aug. Quid^o clamat ego deficiā
 caro clamat ego inficlam miser quē sequeris. O cha-
 rissime si hec que tā legisti non te moncāt ad cōtēptū
 mūdi et eorum que ī eo sunt audi bernarduz de ama-
 toribua mundi dicentem. Ne illis quib^o ꝓparatur
 dolor vermicū/ ardor flammarum/ sitis cōtinua flet^o
 et stridor dentium/ horribilea facies demonum/ ibi

mois optabit z nō dabit et vllus ordo sed sempster
nus horroz qui sputas tūc erit meoz q̄ tristitia: quis
luct⁹: quādo sepabit iniustus a cōsortio iustoz: z tra
dentur iniusti p̄tati demonum et ibunt cum eis ad e
ternū supplicium gaudia paradisi nunquam suscep
turi sed perpetuo cruciandi. sibi torquentes nec peri
mens fatigabitur q̄ torquebit nō moriet sed sine spe
venie viuent z non morientur et non consumentur.
Iffidorus. Si haberes sapientiam salomonis / forti
tudinem sansonis: si longitudinē vite enoch. si p̄tho
lomei potestatem / si d'uitias cressi quid prodest tibi si
caro tua daretur vermisibus anima demonibus cru
cianda cum diuite sine fine. Item monere te debet
ad aspiciendum hunc mundum z ea que in ipso sunt
breuitas temporis et vite z incertitudo mortis.
Unde gregori. Reproborum mentes idcirco multa
nequiter agunt quia hic viuere diutius arbitrantur
iniusti: vero quia breuitatem vite sue considerant: e
lationes et immundicie culpas declinant. De breui
tate hui⁹ vite dicit beatus iacobus. iij. cap. canoni
ce sue. Quid est vita nostra nisi vapor ad modicum
apparens: deinceps exterminabitur. Et augu. Vi
ta hoīs ita breuis est ab infantia vsq̄ ad decrepitam
senectutem. Adā si adhuc viueret z hodie morte
tur quid illi lōguitudo vite p̄fuisset. Idē quicquid tē
pore vult de spacio viuendi denūciat vt oīno nichil
aliud sit vita p̄sens q̄ cursus ad mortē i quo nemo

stare paululum vel tardius ire permittit sed vrgen-
tur omnes pari motu singulis dieb⁹ facere dieta ad
opis mortē Seneca. quotidie morimur q̄a quotidie
aliqua pars vite. Ecce dilectissime si bene te inspe-
xeris ⁊ verba tibi iam dicta ac etiam postea scriben-
da cordis aurib⁹ diligēter p̄ceperis potius deberes
dicere. Ego vado ad moriendum quam crederes p̄
longum tempus viuere. Et forte diceris hec verba
vltima vado ad moriendum: tu autē estimas diu viue-
re et hec est tēporalia bona ⁊ inūdana gaudia annis
multis in delicijs possidere sed charissime nō sic ho-
mo em̄ (vt ait psalmista) vanitati similis factus ē di-
es eius sicut vmbra p̄terereunt.

¶ De falsa mundi gloria potētia ⁊ dignitate ⁊ ca-
ducis eius diuitijs cōtemnēdis. Cap. v.

Ubi sunt principes gentium qui dominantur
super bestias que sunt ī terra q̄ in aurb⁹ celī
ludunt qui argentum thesauriant ⁊ aurum
in quo confidunt boies ⁊ non est finis acquisitionis
eorum. Exterminati sunt ad inferos descenderunt
et alij in loco eorum surrexerūt. vt scribitur baruh.
ij. ⁊ hec verba pertractans in somnis suis sic ait.
Ubi sunt insuperabiles. vbi qui conuenientius festa
disponēbant. vbi equorū splendidi nutritores vbi
exercituum duces. vbi satrape et tyranni. Nonne
omnes puluis ⁊ fauile: nonne in paucis versibus est
eorum memoria vite respicite sepulchra diues. quis
c. ij

pauper. et discerne si potes vtilicum a rege: fortem
a debili. pulchrum a deformati. Sciendum est quod hūm
na gloria ex quacumque re proveniat est fugienda. Pri
mo quia vtilissima est in sua conditione. secundo quia
falsissima in promissione. tercio quia vanissima et fra
gillissima in duratione. quarto quia malignissime in
retributione. Dico primo quod mundana gloria nobis
est ideo fugienda quia vtilissima et hoc de sui natura.
Scribitur enim primo machabeorum. li. Gloria ei
stercus et vermis hodie extollitur cras non inuenitur
Quid in reb⁹ stercore detestabilius: quid in anima
libus verme vtilius: ergo si inanis gloria hominis in
stercore et verme consistit hominibus non est appe
tenda sed fugienda. Est autem mundi gloria putrido
ligno similia (de hoc philosophus docet et experiē
tia comprobatur) quod de nocte lucet: sed putridum
apparet in die. Quid enim est putridum hominē va
na gloria de nocte lucem habere nisi in hoc tempore
quid noctis umbrato est similem gloriosus incede
re et luminosus in firmis oculis apparere qui non pos
sunt nisi secundum ea que foris sunt iudicare. sed quā
do dies iudicii aduenerit in quo deus illuminat abs
condita tenebrarum manifestat consilia cordium tunc
qui nunc videntur gloriosi apparebunt putridi. vtilis
simi et penitus non curandi. Item tales mundi po
tentes sunt lucipite similes que volando in nocte lu
cet et in die latet ac tota nigra apparet. O si hec atten

derent qui i caducis suis diuitijs gloriarentur quicum
 qz quadam feditate carnis (post modum reuertere
 in cinerem) inobilitate / potentia / z dignitate extol-
 luntur z contemnendo alios depaſcunt. qui in futu-
 ro viliſſimi nigri z putridi apparebunt non puto qn
 modo cordialiter deteſtarentur gloriam huius mun-
 di temporalem hoc ſciens qz impoſſibile eſt (ſicut di-
 cit hieronymus) vt homo in celo z in terra appare-
 at glorioſus. Secundo dicebatur qz gloria munda-
 na eſt nobis fugienda quia eſt fragiliſſima nec eſt vi-
 la ſtabilitate firmata ſic namqz eſt defectiua vt quel-
 bet vaporoſa vel fumoſa ſubſtancia fumus eſt quato
 plus ſe in altum erigit: tanto plus deſinit donec pe-
 nitus euaneſcit. flos magni odorato z ad tempus inu-
 merabilis venuſtatis ad medicum taciū veri vel ſolita
 areſcit z oia gloria eius perit: ſic mundi gloria. Iſaie
 illi . Omnia caro fenū: z oia gloria eius ſicut flos fe-
 ni. exaruit fenū z flos cecidit z ois gloria eius perit.
 Amatores ergo huius tēporalis glorie ſimiles ſunt
 feno tectorū qd priuſqz euellat exaruit. Unde eccle.
 Ois potentatus ois vita rerū eſt hodie z cras mor-
 rietur. Nam vbi eſt nunc gloria regis aſſueri qui per
 centum z viginſi prouincias imperabat. Vbi filius
 glorie magni Alexandri in cuius conſpectu omnis
 terra ſiluit. Machabeorum .i. Vbi nunc gloria ro-
 tius ſperij quodad modum fere oia regna terre per-
 domuit. vbi ſunt principes mundi qd vñabantur ſu-

c filij

praestitissimas: nōne omnes tam peregrini q̄ hospites
vnius diei velociter transiuerunt vere sic: nā vnus
ex eis non remāsit: quia in vanitate defecerunt dies
eorum: et anas eorum cum festinatione. Nam cum vi
uere mori mors nulli parcat honori Mors fera mors
neq̄ mors nemini parcat et equam. Canceris dat legē
tollit cum paupere regem. Tercio mundana gloria
est nobis ideo fugienda quia falsissima nulli seruans
promissa sed omnes homines falleres i via. Quem
enim imperatorum quem principum non decepsit: lon
gam enim et honorabilem vitam pacificam et securā
potentiam promittit suis: cum vni momentam tem
poris vite addere non possit. Quis in temporali glo
ria alexandro similis: qui nunq̄ vllum bellum per
didit: sed cum paucis multitudinem deuicit: nullam
ciuitatem obsedit: quam non ceperit nullam provin
ciam inuasit: quam non sue dominationi submiserit
et tamen quando omnia se subiugasse credidit et pa
cifice vitam ducere sperauit tunc in momento vene
no deperijt. quid igit̄ hanc mundi gloriam sequeris
a qua in morte iuuari non potis. Unde petrus ble
sensis in quadam epistola. Glorie mundi fallax et se
ductor: sua decebit amatores quicquid enim vel in
futuro promittit vel in presenti pretendit totum ad
nichilum deueniet tanq̄ aqua decurrens. Quarto
mundana gloria est nobis ideo fugienda et contem
nenda. quia malignissima in tribulatione: quia non

perducit ad gloriam: sed penam z confusionē sem-
 pitemam. Unde osee. iij. Gloria ī ignominiam seu
 confusionem / potentia ī potentiam: sapientia in stul-
 ticiam z omnis dilectio in maximam penam: nam
 z iuxta mensuram culpe erit mensura pene. Hiero.
 enim illos alloquit̃ temporalis glorie amatores di-
 cens. Ne ve vobis qui ad celorum regna diuiciarū
 itinere festinatis quando facilius est camelum intrē
 re per foramen acus. quam diuitem intrare regnū
 celorum. Nō mea hec verba sunt sed christi. si hec re-
 uocabilis est sententia christus oim non deus. celū
 Inquit z terra transibunt. verba autem mea nō trā-
 sient. Ululate o vos miseri vento instabiles fortune
 nobiles z potentes qui alios confunditis: z tamē
 ignobiles concucatis: z huius mundi vanitatibus
 honorūq; z falsarum dignitatum furore obcecati cū
 vestre vite breuissime tela morte velut a terente for-
 te ac nocte scindei in inferno sine interminabili pre-
 alijs cruciabitini continue moriendo viuētes in le-
 bouibus hominū. in mundo nou estis: imo non solū
 cum hominibus labores non fertis: sed z laboran-
 tes viuere non permittitis. idcirco non cum hoibus
 sed cum diabolis flagellabitini. quāto em̃ in mun-
 do maior fuerit gloria z leticia: tanto in inferno ppa-
 rata pena. Sed qđ dicā: duodecim fatemur christū
 apostolos elegisse quoz omniū vnus solus bartho-
 lomeus carnis origine fuit nobilis z sanctus math.

diuitijs (anteq̄ reciperet) apostolatum insistebat ce-
teri vero erant pauperes piscatores. Cur hec retuli
audiat si christus est verax: et omnia que ex ei⁹ ore
audiuit mēdacta non sunt. huius mundi hominū vix
vix vnus aptus reperitur sub nube qui vere eorum vste
munde credat: sed post modicum temporis i tormē-
tis sentient se positos. Sed forte q̄s veritatis lumi-
ne cecus mirabitur ad quem ego st ex hoc me interro-
garer responderem nōne vnico credimus dānari ho-
minem mortali peccato sed si hoc (i quē) ita est. Vix
saluabitur vnus de centum milibus. sed quid diues
et mortalis fame aura pastus. aliud est q̄ quodā om-
nisi peccatorū vas putridum: vbi superbia est: vbi la-
xuria: vbi auaricia. nonne i diuitibus/nobilibus/po-
tentibus: Nonne et latrones sunt q̄ pauperū merce-
dem depredantur et eos depalmunt atq̄ necā quod
ex vbertate domus dñi faciunt qui vt pauperib⁹ ne-
cessaria ordinarent receperunt. Certe superfluitatē
vestimentorum superfluitate ruine addunt de pau-
peribus frigore nuditate morientibus non curātes
palacia et magna erigunt edificia: vt humanis ocu-
lis contemplantur et pauperes i plateis moriantur:
vt in cōmodis. conuulsa alijs frequenter preparant
diuitibus vt ferculis delicatissimis susm ventris re-
pleant inaluem: quibus pauperes fame pereunt.
quid aliud est quam peccata vita eorum si venter re-
pletus est tanta ciborum copia: nonne adest ad fo-

res luxuria. quid ergo apli⁹ loquar. oim em mortas
 liu lingua deficeret vt peccata que fecerut itimaret
 nec deum nisi somnando cognoscunt nec se vt puro
 mortuos arbitrantur ille enim facile in peccatio la-
 bitur qui se morturu non cogitat et deū sibi fore iu-
 dicē ignorat verentims est imbecilis et miser cui ho-
 rum non est memoria si cūcta diabolica tentamenta
 non facile vitpendit idcirco vere dicā si deum suum
 iudicē vere agnoscerent. et si sentorū crederent non
 peccarēt saltem tam secure. Cur hi miserimi ad ec-
 clesias properant vt diuinis intersint misteris: an
 vt contēplentur mulierū valores hec sua meditatio
 hec sua predicatio. hec dei cognitio sed diuinam per-
 cunctantur legem. vt pecuniā terras z mare pagrā-
 tes crebris vigilijs et meditationibus sibi et filiis su-
 is diuitias congregent certantes vestimenta sua in
 societate mira artificij varietate frequenter mutant
 qui z ludos hastilandi choreas pcatōes ebrietates
 magna cōsulia delicata fercula suis alternatim ex-
 hibent sodalibus ad suam voluptatem explendā
 sufficienter habeant. Sed vere miseri quid facitis
 non agnosctis corpus añ tēp⁹ destruitis et animam
 interficitis. Cū infirmitates z mors tā intēpestiua
 nisi ex nimia ciborum copia et frequentī mulierum
 vsu: deum deludere creditis certe deludistis vosmet
 ipsos pro corpore obliuiscimini aīam et ecce corp⁹
 cū aīa añ tēpus destruitis et ideo gaudere iocunda-
 mini z letamini ī hoc breuissimo tempore specio qd

habetis vt post modum cum dyabolo sine fine tem-
poris lugeatis Quid facitis ne differatis frequentis-
sime vestimenta permutatis ne forte dispereat nob-
ilitas ne sint qui vos excedant vt i inferno vereci-
diam recipietis et confusionem vbi conuisa vbi de-
lectata fercula vbi vina preciosa et mixta aromaticis
oppitem epulemini z inebriamini non enim post mor-
tem hoc amplius facietis sed cum diuiste qui quoti-
die epulabatur splendide in gehennis guttam aque
minimam perorabit nec habere poteritis semina
te in corruptione et de corruptione colligetis in die
iudicij cum vobis dicetur. Ite maledicti in ignem
eternum qui paratus est dyabolo et angelis eius
Deu cor lapideum si illum diem expectas diem ter-
ribilem et horribilem in quo non solum de luxuriosis
vestibus ebrietatibus et comestationibus et de tem-
pore omissio quo vixisti sed etiam oportebit de qua-
libet locutione vana reddere rationem. Cur non e-
mendaris cur moraris miser de in diem conuerti ad
dominũ: cur te iam malorum non penitet ecce mors
properat vt te conterat die nocteque curens ecce dy-
abolus iam properat vt te recipiat ecce diuiste tue
tibi deficiet ecce vermes corpus quod tanta nutris
diligentia expectant: vt illud rodant quousque cõscie-
tum anime cum illa pariter penas habeat infinitas
Quid errando per huius viam seculi in vanitatibus
petis solatia diuitias gloriam &c. tibi placua non in-

uentes hic. quia hic non sunt: sed si vera queris gau-
 dia ad illam celestem quam totius prospera certe il-
 la gaudia vera sunt quia oculus non vidit nec auris
 audiuit: nec in cor hominis ascendit. dimitte queso
 caduca et momentanea ut habere valeas perpetua
 et eterna. Sed quid eis qui nec timore: nec dei a-
 more: nec mortis: nec tormentorum subsequendum
 cum timore a peccatis cessant sed doler scilicet ut op-
 tant prauam non possunt ducere vitam. Ne ve mi-
 seri qui hic ridetis: quia plangeris ve qui ista opta-
 tis et palia gaudia quae vobis inuitis sustinebitis tormen-
 ta infernalis. Ecce vobis restat modicum temporis
 implete mensuram vestrarum miseriarum seu malici-
 arum ut veniat super vos omnis indignatio diuina.
 Fruamini hoc in puo tempore locis: ebrietatibus pro-
 liis contentionibus: choreis et proocationibus: nec
 vacui preterite tempus premitatis. quid moramini dum
 viuitis congregate filijs vestris honores diuitias et
 potentias vestram augmentate nobilitatem et fa-
 mam: ut et filij vestri possint que fecistis explere qua-
 to cum illis in inferno ampliora patierentur tormen-
 ta. Sed forte quis dicet. Benignus est deus et mise-
 ricors qui omnem peccatorem ad se redeuntem re-
 cipit indulget verum hoc quidem esse fateor quod be-
 nignior est dominus quam creditur et vnicuique parcat ad se
 et cum decet redeunti. nonne benignissimus est dominus
 qui tantas iniurias tolerat a peccatoribus dans eis

temporis spacium vt emendentur sz hoc noueris qz
sicut benignus est tollerādo. ita iustus est puniendo
sz qd iterū dicit qd vir qui toto tpe vixerit minime
bñfecit: In mortis tñ articulo accepta pñia a deo ve
niā obtinebit. heu q̄ vana suspicatio et falsa medita
tio vix de centū milibus hominū quozū mala fuerit
vita merebitur indulgentiā habere vn⁹ vir totus in
pcrō genitus et enutritus qui nō secūdū deum vixit
ne cognouit: nec de eo audire voluit nec se peccare
cognoscit. nec quid penitētia sit nisi forte do: mīcdo
nouit totus adhuc secularibus innodatus negocijs
quē angustia premit filiorū quos deserit. Quē infir
mitas conterit. Quē dolor diutiarum ⁊ tēporaliū
bonozū concutit cū eis nō posse amplius frui se cer
nit. quam a deo accipiet penitentiā quam nō scel
peret si adhuc sanari crederet. certe concludam qui
dum sanus es et iuuentis deum offendere non formi
dat in morte non merebitur diuinaz obtinere indul
gentiam. que nāqz est pñia quam solum quis accipit
qz se vtiere amplius non posse ceruit qui si ex infir
mitate conualesceret peior q̄ prius fieret. Scio em̄
modicos pecuniosorum in mortis articulo accepta
pñia conualuisse corpore et peiorasse vita hoc tene
o hoc verum puto: hoc multiplici experientia didi
sci qd eis non est bonus finis quibus semper mala fu
it vita qui peccare non tēuit sed mundi vanitatib⁹
semper vixit. hec oīa hier. Pro his omnib⁹ dilectis

Time mi. si recte sciperes si tecum lumē oculorū est cō
 teurine ⁊ relinque hec omnia. s. caducas mundi diu-
 ctias falsam eius gloriā propter eum qui est super
 oia. Et quid pdest homini si lucreti vniuersum mun-
 dum si e vero sue detrimentū patiat. Scio em̄ oēm
 honorem huius seculi esse impedimentum gratie et
 quod deterius est peremptoriū salutis eterne quem
 enim legimus a secularibus delictis ad eternas de-
 licias demigrasse. O q̄ fallax ⁊ vana est gloria quā
 homines abinuicem perūt ⁊ accipiūt ⁊ gloriā que
 a solo deo est nō querūt. homo si alijs vult pferrī nō
 ne collega est q̄ dicit. Nonz sedē meā ab aquilone
 et similis ero altissimo: sed cuius ascendit cathedrā
 eiusdem timeat precipitiū ⁊ ruinā. augu. O q̄ felice
 q̄ beatus qui solo desiderio eternitatis inardescit q̄
 nec prosperitate attollit nec aduersitate cassatur: et
 dū nil habet i hoc mōdo qd̄ diligit nil est i mūdo qd̄
 pertimescat. gloria huius mūdi nichil aliud est q̄ q̄-
 dam vana aurium inflatio. Ergo hō q̄ tū execat
 es si huius seculi gloriā queris. Nam vt ait ansel.
 Non potes in honore sine labore/ in prelatione sine
 turbatione/ in sublimitate sine vanitate. Unde cha-
 rissime si prudenter periculum tuū quod de tempo-
 rali mūdi honore incurris aduerteres proculdubio
 a seculi vanitatibus te cohiberes.

De moue semper timenda et vbiq̄
 expectanda. Cap. vi.

Memor esto quoniam mors non tardat. Scribitur ecci. quod multa bona conferat homini meditatio et memoria mortis quod in multis sacre scripture locis declaratur. Un̄ ecci. dicit. Memorare nouissima: et in eternum non peccabis. Ubi ber. ita ait. Summa felicitas est meditatio et oratio assidua. Hanc homo secum ubique portet et in eternum non peccabit. Et aug. Nichil tam reuocat a peccatis sicut frequens meditatio mortis. Nec est enim illa que facit hominem humilicare omnia contemnere et penitentiam agere siue acceptare. Et hiero. facile contemnit omnia qui semper cogitat moriturum. Nam concupiscencia oculorum contemnitur quando quis cogitat se tam breuiter omnia relicturum concupiscencia carnis quando quis considerat quod corpus suum proprium quasi instans erit cibus vermium. Superbia vite dum hoc quis corde cogitat quod ille qui uult modo esse super altos ponet in terram sub tu a pedea oim. Utinam attendent omnes reges et principes de diuitijs abundantes in hoc mundo quomodo a tam amplis palatijs sunt deferendi ad sepulchrum tam strictum. et a palatijs tam luminosis et fulgidis ad sepulchrum tam horridum et obscurum. et a palatijs pretis floribus et ymaginibus ornatis ad sepulchrum tam fetidum. et a palatijs sic rebus oib⁹ refertis ad sepulchrum tam indigentem et egenum. et a palatijs filijs et famulis ordinatis ad sepulchrum sic vacuum et sic filijs et famulis derelictum. O ubi est

illa preterita pompa: vbi preterita gloria: vbi famu-
 lozum sequentium turba: vbi vestimenta illa tā ful-
 gida: vbi cultura illa: Nam qui paulo ante vivebat
 in delicijs in palacio. totus mendicatur a vermibus
 in sepulchro. Et Inuocē. Deu fratres attendite. ec-
 ce qui paulo ante inclytus et diues residebāt ī domo
 ecce q̄ pauper facet in tumulo. et qui gloriosus inci-
 debat in aula: ecce quam difformis et despectus ia-
 cet in tumba. et qui versebatur delicijs in cenaculo
 ecce consumitur vermibus ī sepulchro. De hac eclā
 memoria mortis sic scribit petrus damianus ad quā-
 dam comitissam. Pensandum sepe est cum iam pec-
 cati animā vinculo incipit carnis absolui q̄ ama-
 ro timore concutitur. quantis mordacis consciencie
 stimulis laceratur. Recollit verita que commisit: vi-
 det mandata que negligenter implere contempsit.
 dolet indulta penitentie tempora sese inaniter per-
 cepisse. plorat immobilē districte vltionis articu-
 lum inueniabiliter imminere satagit exire compelli-
 tur. reparare vult tempora perditā sed nō audietur.
 post terga respiciens totius transacte vite cursu ve-
 lut vnū breuissimū itineris deputat passum ante se
 oculos dirigit et infinte perēnitiatis spacia deprehē-
 dit. plorat itaqz q̄ in tam breui temporis spacio scq̄-
 rere potuit omniū leticiam sanctorum deslet etiam
 se propter tam breuem illecebris voluptatis illuuiā
 eperpetue suauitatis amississe dulcedinem erubescit

quia propter carnem que veribus erit obnoxia a-
niam neglexit que chois angelicis erit deferenda
iam radios mentis attollit et cum diuitias immorta-
lium contemplatur easque propter huius vite ino-
piam se perdidisse confunditur. Cuius suo se reflec-
tit oculos ad huius mundi vallem terre que caligine
super se veromiratur iterum lumine claritatem li-
quido deprehendit quia nox erat et tenebre quod in
hoc mundo amant interea oculi contabescunt et ver-
tuntur in capite pectus palpitat rauum guttur an-
helat paulatim dentes nigrescunt palefcunt ora mem-
bra cuncta rigescunt vene rumpunt in corde cor scin-
ditur in dolore dum bec itaque et homin tanquam vicina mor-
ti precedentia famulantur officia assunt omnia ge-
sta si et verba nec etiam ipse cogitationes desunt que
omnia amarum aduersus actorem reddunt testimo-
nium coaceruantur cuncta autem respicientis oculos et
qui conspiceret refugit coactus et inuitus attendit
adest preterea huic horrenda demonum turba: illic
virtus angelica in illo quod medius est liquide deprehendit
cui pertinet ipsa possessio iudicetur. Nam si in eo
pferatis inueniuntur insignia visitationis angelice
blanditibus declinatur atque armonice et melodie ne-
ceat prouocatur quod cum finisse partem meritorum
nigredo et fedtatis squalor adiudicet intollerabili
mox terrore concutitur repetunt impetum violentia per-
turbatur precipitatur inuaditur ac de misere carnis et

gasculo violenter exire compellitur: tunc anima va-
 dit ad labia: et interrogat labia quid vis et o anima
 respondet et dicit exire me oportet. Dicunt ei: non per
 nos intrasti nec per nos exibis. Vadit ad aure et simi-
 liter ad nares que respondent sicut labia. tandem ve-
 niet ad oculos per quos exiit: quia ipsis intravit. po-
 stea residet supra verticem capitis et circumspectens huc
 et illuc accipit magnam tristitiam si est damnanda dicens ad
 seipsam: o male dicta anima excommunicati latronis
 furis/adulteri/fornicatoris/plurij/feneratoris. qua-
 do sic circumspectit illa infelix anima: videt vestem sua-
 quam habuit in fonte baptismatis candidam et imma-
 culatam nigriorem pice et coruo: tunc miserabiliter
 suspirat dicens cum horribili fletu et clamore. heu heu
 quis mutavit vestem mea: nonne vestis mea candi-
 dior erat nive: et modo imundior est pice et nigrior
 coruo. tunc ei apparet dyabolus ille qui eam seduxit et
 quem ipsa secuta est in hoc mundo angelus sathanas
 dicens ei. Noli mirari aia mea: ego sum qui preparavi
 tibi hanc vestem: sed tu non sola es tali veste induta sed
 maior pars mundi. Tunc dicit aia: quis es tu: dyabolus
 responderet: nonne ego iam dixi quod ego sum qui preparavi
 tibi has vestes et vitam meam ostendi tibi: michi quoque
 in omnibus obediisti et credidisti et laborasti mecum et omne
 filium meum fecisti: et ideo habitabis mecum in regno ubi
 tristitia sine leticia ubi fames sine cibo ubi sitis sine po-
 tu ubi tenebre sine luce ubi fedit sine bono odore ubi

dolor sine solatio / vbi planctus sine remedio / vbi fletus sine intervallo / vbi clamor sine silentio / vbi ululatus sine modulancia / vbi ignis inextinguibilis sine refrigerio / vbi ventus validus sine tranquillitate / vbi frigus sine medio / vbi calor sine termino / vbi omne malū sine oī bono. **Q**uamuis surge veni mecum ecce angeli inferi veniūt obusam tibi et cantabunt tibi carmen doloris et tristitie canticuz amarū valde. Tunc etiam apparebit ei angelus dei cui ipsa fuit commissaria deo et dicet. **B**eati q̄ vltāt hāc ī mūdo vestem turpissimam. **Q**uā infelix es amica diaboli o maledicta creatura que a deo omnipotentis es maledicta: tecū fui et nō vidisti me / docui te et noluisti intelligere me / consului te et noluisti audire me / vade ergo in manū demonum et vade in locum tormentorum qui paratus est tibi iam ex operibus tuis iudicaris. **E**t tunc vero quis explicare valeat q̄ amare iniquorum spiritū acies insidij lateant qui fermentes cum infernalib⁹ telis instructi. tunc insurgūt a quibus infelix aīa ad eterna supplicia cū amaritudine p̄trahit et derisore imp̄peratibus peccata sua et dicentibus. **Q**uā superbisti quousq; o q̄ splendide epulata es. o q̄ curiose vestita fuisti. o q̄ fortis q̄ felix fuisti. **D**ic nobis cur non modo epularis: cur non varie vestiris: cur non habes curam de diuitiis tuis: cur modo nō cōsolaris cum vxore tua cum filijs et filiabus et amicis: **C**ur non loqueris eis: **A**nima vero misera cor

port suo maledicet ita dicens. O templum dyaboli
 operis tua polluerunt me. o maledicta terra. o habi-
 tatio sathane surge cito et veni mecum ut videas lo-
 ca tormentorum que sunt michi preparata propter te: in quibus
 ego ero usque in diem iudicii. tu vero ex tunc in ea-
 dem damnatione ieternum. Maledicti sunt oculi tui
 qui noluerunt videre lucem veritatis et viam iusticie
 dei. Maledicti sunt aures tue que noluerunt audire ver-
 ba eterne vite. Maledicti sunt nares tue que nolue-
 runt odorem sanctarum virtutum admittere. Maledi-
 cta sunt labia et lingua tua quia non gustauerunt
 eterne patrie gaudia et que non apperverunt hostium
 laudis ad laudem sui creatoris. Maledicti sunt man-
 tue quia per eas non sunt porrecte pauperibus elemo-
 syne. Maledicta sunt tuorum viscerum precordia quia e-
 ructaverunt pessima consilia. Maledicti sunt pedes
 tui qui ecclesie christi non visitaverunt limina. Maledi-
 cta sunt membra tua omnia quia celorum non exemerunt
 gaudia. Maledicta sunt opera tua omnia quia ad peccata
 sunt eterna supplicia. *Ecce charissime de quan-
 to periculo te potes liberare: de quanto magno ter-
 more arripere si modo semper timoratus fueris et
 de morte suspectus stude nunc taliter vivere ut in ho-
 ra mortis valeas potius gaudere quam timere. Disce
 nunc mori mundo. ut tunc incipias vivere cum christo
 Disce nunc omnia contemnere ut tunc possis liberare cum
 christo ad gloriam festinare Castiga nunc corpus tuum*

per penitentiam ut tunc habear certam confidentiam.
O quam felix quam prudens qui talis nunc esse nititur in vi-
ta qualis optat inueniri in morte. Age ergo quicquid
potes quia nescis quando morieris: nescis etiam quid
tibi post mortem sequitur. noli confidere super ami-
cos et proximos: quia citius obliuiscetur tui quam estimas.
Si non ea sollicitus pro teipso modo: quis erit sollicitus
in futuro. melius est nunc tempestiue prouidere et aliquid
boni premittere quam super aliorum auxilio sperare dum
tempus habes congrega diuitias inmortales elemosi-
narum largitione. fac nunc amicos tibi venerandos
dei sanctos: et cum benefeceris in hac vita recipient
te in eterna tabernacula. Unde gre. Cur aduertis no-
bis et cum magnis quotidie fletibus cogitandum quam seu-
sua in nobis opera requirit in die nostri exitus princeps
huius mundi dum ueniet. Et ber. Quis erit pauor
ille o anima mea cum dimissis omnibus quorum est tibi lucida
res presentia quam gratius aspectus sola penitus incognita
regionem ingredieris occurrantia tibi caternati in-
ruere cornua illa monstra videbis quis in die tante
necessitatis occurret: quis tuebitur a rugientibus pre-
paratis ad escam: quis consolabitur: quis deducet sed oc-
current utique animabus iustorum angelus sancti demones
arcendo ne illas ereutes impediatur: ac ipsas cum gau-
dio in celos deferendo. Unde de animarum iustis
rum transitu dicit ber. quam illis horroz in exitu in transi-
tu pudor et in conspectu glorie magni dei confusio.

27
Un̄ i p̄a. Mors peccatorum pessima mala ī amissio
ne mundi petoz in corporis ⁊ anime separatione pes
sima in vermis compunctione ⁊ ignis cōcrematiōe
et quod oim̄ pessimū est diuine cōtēplationis separa
tione. Considera ergo charissime frequēter q̄ mors
nō p̄t declinari hora mortis nō p̄t inuestigari tem
pus a deo preordinatū nō p̄t mutari cuz vita segura
optatur et cū deuotione acceptatur. Bona siquidē
est mors iustū p̄pter requiē in elioz, p̄pter nouitatez
optima propter securitatem.

¶ De gaudijs paradisi et penis inferni que nota
re debet omnis peccator.

culus nō vidit nec auris audiuit nec in cor
hominis ascendit que preparauit dominus
his qui diligunt euz. i. ad chor. v. O anima
peccatrix et misera vt tibi iam vilescāt oīa q̄ sunt in
terris attēde diligēter que et quāta sunt que prepa
rantur electis dei in celis. Unde sciendū est q̄ tot et
tanta sunt in celis gaudia q̄ oēs arithmetici nō p̄t
numeris euacuare vel calculare omnes geometrici
non possunt eadē mēturare omnes grammatice dia
lectice se rethorice nō possūt ea ip̄a sermonibus expli
care q̄ oculus non vidit nec auris audiuit nec in cor
hoīs ascendit ⁊c. Gaudebunt quippe om̄s sancti su
pra sede dei visione infra se de celi et aliarum creatu
razū spiritualiuz pulchritudine intra se de corporis
glorificatione iuxta sede angelozū et hominū associ

atione. Anselmus quippe ponit septē dona s̄c̄e que
iusti habebunt ī celestis patrie beatitudine. Et pri-
mo ponit bona corporis que sunt pulchritudo velo-
citas/fortitudo/libertas/sanctas/z voluptas iustoz.
Dicit ergo in illa vita iustozum pulchritudo solis pul-
chritudine septēmpliciter q̄ modo sit speciosior ad-
quabitur quod testatur scriptura dicens. fulgebūt
iusti sicut sol in regno patris eozum velocitas tanta
eosdem committabitur ut ipsi angelis dei eque simi-
les simus qui a celis ad terras z a terris in celum di-
gito citius dilabūtur. Tūsus quoq̄ velocitatis exē-
plum in radio solis solet intueri qui statim orto tam
sole in plaga orientali pertingit vltimū plage occidē-
talis ut ī hoc sp̄em demus non esse impossibile quod
de nostra dicimus velocitate futura cum ī rebus ani-
maris soleat esse maior velocitas q̄ inanimatis z for-
titudine seu viribus preualebunt q̄cunq̄ scilicet me-
ruerunt supernis ciuibz sociari in tantum ut nulla-
tenus illis obistere quiscunq̄ valeat vel si monendo
vel euerrendo voluerint quod a suo statu quōcunq̄
diuertere non illico cedat nec ī eo quod dicimus ma-
iori cognatu laborabunt q̄ nos modo in motum ocu-
lorum nostrorum ne queso excedat anime quam adī-
piscitur angelozū similitudo quaten⁹ si hoc cui his q̄
dicuntur sumus aliud exemplum non occurrit ipsa oc-
currat atq̄ in quibus angelis valere constiterit etiā
nos valere probet z asserat q̄cūq̄ ergo fuerint āge-

loꝝ similitudinē assecuti eorūqꝫ securitatē ⁊ libertatē
 tē necessario assequantē. Ita qꝫ sicut āgelis nichil ob-
 sistit nec aliqd̄ eos īpedire vel cōstringere potest qm̄
 pro velle suo cūcta liberrime penetrēt ita nō erit ob-
 staculum vnū qđ nos retardet nec clausura que nos
 detineat nec elemētū qđ nos velle parū oblistat. De
 sanitate quid melius poterit q̄ quod prestabūt. Sa-
 lus inquitē sustoz a dño quibus aut fuerit vera sal⁹
 que subire poterit infirmitas. Credere ⁊ īcunctāter
 asstruere licet sanitatem vite future ita īgenā ⁊ īcō-
 mutabilē ac īmobilē fore vt īeffabilī quadā atqꝫ sen-
 sibilī sanitatis dulcedine totū hoīez repleat. ⁊ omne
 qđ alicuius vīstitudinis mutabilitatis aut lesionis su-
 spirionē pretendere queat ꝑcul arceat atqꝫ repellat
 in illa futura vita īestimabilis quedam voluptas bo-
 nos īnebriat: ⁊ dulcedine sui toto seos īestimabili-
 ex mūdāna satiat. Quid dixi totos oculos/ aures/
 narea/os/ manus/ pedes/ guttur/ cor/ iecur/ pulmo/
 ossa medulle extra eciam ipsa ⁊ cuncta sigillatim sin-
 gula queqꝫ membra eorum in cōmunitatē īestimā-
 bilī ⁊ īnumerabilī dilectionis ⁊ dulcedinis sensu re-
 plebunt vt fere totus homo torrēte voluptatis del-
 potē ac vberitate domus dei īnebrietur qui ergo bo-
 na hec fuerit adeptus non ītelligo ad quid sit ꝑ īcō-
 modo vltēsus porrigat affectus. Septimo adērūt
 eis quos cunctos appetere dicimus: diuturnitas: iō
 vite sed ista que perēntas dicit illis deicit minime.

Quod si in ceteris videntur sunt etiam alia quedam his que
digessimus adicienda que non minus amantur sed ad
animam sicut illa ad corpus referuntur que nichilomi-
nus in numero septenario constituta non modicum
placent menti que ipsorum sapore fuerit imbuta. Sunt
autem hec: amicitia/sapientia/cōdita potestas/honor
securitas/et gaudium. Sapientia ergo tanta in futura
vita bonis erit: ut eorum que scire voluerint nichil
sit quod ignorent. sciant enim cuncta que scienda sunt.
Scit enim deus tam ea preterita quam futura tanquam pre-
sentia. Ibi a singulis omnes ab omnibus singuli cognoscun-
tur. Nec quemquam illorum latebit omnino qua patria qua ge-
te: qua stirpe editus quis fuerit. vel quid in vita fece-
rit. Amicitia tantum singulorum intima gratia singu-
los suos amore et feruore complebit ut cuiusque amor
in quemque sufficiat cuique: presertim cum omnes sit unum
corpus charissimum et charissimum qui est pater ipsa sit omnium
caput nec minor affectu compleatur quam membra unum
corporis sibi inuicem copulantur: amabis ergo omnes
ut te ipsum amaberis ab omnibus ut ipsa se. putas he-
bundans eris in dilectione quomodo hoc tibi fuit in
possessione. et tamen ipse transiet contemplare eum per
quem hec tibi omnia provenire percipies quia plus quam te
ipsum ineffabilis quidam suavitate ipsum amabis. sic
fraxione erit concordia ut in nullo sentias alique
discrepare ab eo quod te constituerit velle corpus unum
erimus: anima una erimus: sponsa charissimi erimus quicum-

q̄s erim⁹ tibi. Non ergo malorū discordia iter nos erit
 q̄ iter vni⁹ corporis mēbra. Neq̄ sicut vides ī motu
 oculorū q̄ illuc quo vn⁹ vertit̄ morali⁹ sequitur: ita
 quocūq̄ velle tuū cōuerteris: velle oīm sine discre-
 patione tibi ilico presto hēbis. quid dixi oīm ipsa vo-
 lūtas dei nō de⁹ erit a tua diuersa. sed sicut tu quod
 ille. ita z ille in cūctis quod tu caput nāq̄ quomodo
 a suo corpore discreparet. cū itaq̄ deum et omnes
 voluntari tue concordēs habueris: profecto nil vo-
 ies quod non possis. omnipotens ergo erit volūtatī
 tue: qm̄ ipsum oīpotentem habebis. In oīb⁹ concor-
 dāt em volūtatī tue itaq̄ cū hec tibi tāta potestas af-
 fuerit honor decens potestati minime deerit dū iugi-
 tur possessione bonorū que digessim⁹ felix fuerit. nō
 ne sufficiens tibi videberis maxime inquiring. Itaq̄
 cū ipsa vita perpetuo durentī ī vita illa z hec omnia
 tibi habentī: securitas illa āplius nō perpendi certa
 arripserit: obsecro quid estimas tibi erit. Securus er-
 go tātorum bonorum perpetuo eris. nec alienus tibi
 aduersarij si violentum incursum timebis potest
 ne ergo illius gaudij modus n̄ quocūq̄ homine pe-
 netrari cum ultra mille millia: z decies milles cen-
 tena millia innumerabiles tibi sint et omnes eadem
 beatitudine perfruantur: nec vllus eorū sit qui non
 tantum de bonis alterius gaudet q̄ de suo. Preter-
 res videntes spm̄ deū que sp̄i supra se amebūt: ipos
 amātem et intelligentem mirabiliter plusq̄ semetip̄

fos illos amantem in gloria eius mira et ineffabili ex
ultatione exultabunt. Cum ergo iusti fuerint tanta
felicitate beati: restet ut iniusti per contrarium sint in
effabili quodam infelicitate miseri. sicut enim iustos mi
sericordia: pulchritudo: velocitas: fortitudo: liber
tas: sanitas: voluptas: alacres: et iubilantes faciet
its et iniustos inestimabilis feditas tarditas inbecilli
tas fremitus languor atque dolorem reddet eorum
esulata. Sane diuturnitate vite quam iusti prouē
dit bonis summopere complectentur iniusti per intermi
nabili pena torquebunt. quam inerat illis qui summo odio
execrabuntur. De sapientia vero quid dicam: quia si
cut iustis erit in gaudium et honorem. ita et iniusti
quicquid sciet erit in merorem et confusionem. Ami
cilia autem qua inuicem plerumque summa lociditate copulantur
si qua in impijs erit in tormentis illis erit quo eis ma
gis quisque amabunt eo magis in eo: si pena dolebunt
discordia habebunt cum omni creatura et omnis creatura di
scordabit cum illis. Sine ergo pro potestate bonorum
tanta imposita erit et eos sequitur: ut omnino nichil
eorum que voluerit possint: et quicquid habuerint no
lint. Igitur pro honore sanctorum obtinebunt perenni
ne opprobrium et hoc sine fine claudentur. Unde si
cut amici dei securi erunt se nunquam amissuros bonis sua
sta illi in: amici dei omnino desperabunt se amplius san
perditos hec mala. pro eterno ergo et ineffabili gau
dio bonorum hereditabunt incogitabilem tristitiam

omnes qui pro impetudine creati transituri sunt in societatem demonū. Nec anselmus. In illa ergo futura beatitudine vt dicit beatus augustinus: de^o omnes sensus beatorū spiritali et ineffabili delectatione reficiet cū ipse omnī sensuū sit obiectum futuris erit nāq; de^o speculum visus: cithara auditui mel gustui balsamū olofactui; flos tactui. quia preterea homo factus est vt totum hominē in se beatificaret vt sensus interior in contemplatione humanitatis. Et breuiter secundum augustinum et gregorium tanta est ibi pulchritudo iusticie tanta locunditas lucis et ne vt etiā si nō liceret in ea ampli^o viuere seu manere q̄tum vni^o dei mors est propter hoc innumerabiles dies huius vite dies pleni delitijs et circumfluentiā temporalium bonorum merito recteq; contēnētur Non enim falso aut paruo affectu dictum est q̄ melior est dies vna in agris tuis super milia. Bernard. Quis in hac vita pensare potest quanta sit illa felicitas beatorum videre deum viuere cum deo de deo esse qui erit omnia in omnibus habere deum qui est summū bonum: et vbi est summū bonum ibi est summa felicitas summa locunditas vera libertas perfecta charitas eterna societas et securitas eterna. Aug. O gaudium super gaudium videre deum qui fecit eum: qui saluauit eum: qui gloriificauit eum videre faciem dei sui quod est summū bonum gaudiū angeloz atq; oīum sanctorum. Nunquid deus. secundū gregorium

tam inestimabilis pulchritudinis est ut angeli qui so-
lem septemplexiter sua vincunt pulchritudine: iugiter
in eum sociabiliter desiderant prospicere. Item
aug. Nulla insurget malicia nulla carnis miseria nulla
iam peccandi voluntas: nec delinquendi potestas:
sed totum exultatio: totum leticia hec possidebunt
homines angelis sociati. O anima mea iam audisti
quanta sint iustorum gaudia: quanta gradibus leticia: quan-
ta ferentia: quanta fecunditas illius superne ciuita-
tis. O felix fecunditas: o locunda felicitas sanctos
videre deum habere ieternum etc. Si nos quotidie
oporteret tormenta preferre si ipsam gloriam lon-
go tempore tolerare: ut ipsum in sua gloria videre pos-
sumus et sanctis eius sociari: nonne dignum erat pati
omne quod triste est ut tante glorie tantorum bonorum partici-
pes haberemur? Quapropter anima mea a turba
terrenorum desideriorum successum mentis petam?
et inde a secreto cordis illicitarum cogitationum tumul-
tus expellentes superne patrie in amorem ultime que-
tis anhelantes: reuertamur ad ciuitatem celestem in
qua scripti sumus et ciues decreti. Sicut ergo ciues
sanctorum et domestici dei et sicut heredes dei cohe-
redes autem christi ut ad eum cito peruenire valea-
mus. Si queramus quomodo hoc fieri potest vel quibus
medijs vel auxilijs audi res ista posita est in voluntate
facientis quoniam iam regnum celorum vni patitur et vno
lecti rapunt illud. non enim querit aliud precium quam te ipsum.

Illi ergo quantum es te da et habebis illud. Quid
 turbaria de precio xps seipsum tradidit vt acquirere
 ret regnum deo patri. date illi vt regnum eius sit in
 te ac non regnet peccatum in tuo mortali corpore sz
 spiritus in acquisitione vite. O anima peccatrix et
 misera si hec que iam dixi de gaudijs et excellentijs
 quibus sancti et electi dei in eternum gaudebunt in
 regno celorum non te moneant ad promerendum p
 penitentiam et per opera virtuosa cum gratis dei
 regnum celeste timeas et pauca atqz timendo cost
 dera miserabiles condiciones et penalitates infer
 ni ciuitatis diaboli vt timore et pauore resurgas et
 conuertaris ad dominum deum tuum toto corde.
 De quibus sciendum quod cum damnatis sit diuer
 sitas peccatorum ita erit diuersitas penarum. Unde
 gregorius. Unus quidem ignis gehenne est cre
 dendus sed non vno modo erurit omnes peccato
 res. Unusquisqz enim quantum exigit culpa tantum
 sentient de pena sicut ab eodem igne aliter vritur
 palea aliter lignum et aliter ferrum. Ille ignis taliter
 inflammatus est ab ira iudicis succensus qz nouo
 incendio non indigebit vsqz in sempiternum. iob. xli.
 Deuorabit eos ignis qui non succendetur. De acer
 bitate huius ignis discit beatus sebastianus cui ange
 lus ad aurem stabat qz iste ignis sensibilis ira se habet
 ad gehennalem ignem sicut ignis in pariete deple
 tus ad istum sensibilem. Et isidorus ait. In inferno erit

aliquid obscuri luminis quod damnati videre possunt
ut doleant non unde letentur. eos quippe quos re
probi nunc inordinate diligunt secum tunc in tormen
tis videbunt ut penam propter conditionis aggrega
rent carnalis cognitio auctori preposita pari ante o
culos visione damnata. Hic solet queri an damnati
videant gloriam sanctorum. Ad quos respondet gre. i ome
lia de diuite epulone dicēs. Credendum est quod ante re
tributionem extremi iudicii iusti quosdam iustos in rege
respiciunt et eos videntes in gaudio non solum de suppli
cio sed etiam de aliorum bono cruciantur. iusti autem semper
vident iniustos in tormentis ut hic eorum gaudium cres
cat quia malum conspiciunt quod misericorditer euaserunt tam
toque maiores creatori suo gratias referunt quanto videtur
in alijs quod ipsi perpeti si essent relictii potuissent.
Et ut idem alibi ait. Non frustrabit beatitudinem ius
torum a perna reproborum. Quonia inibi iam passio
misericordie non erit beatorum et eorum inuicem leticia non va
lebit. Et si in natura sue bonitatis misericordiam ha
bent iam tunc auctoris sui iusticie confecti tanta recti
tudine confluent ut nulla ad reprobos compassio
moueant. Et addit prosper quod tunc filiorum parentum et
conjugum miseria beatos contristare non poterit vi
debunt autem damnati beatos ante iudicii diem non hoc
modo quod gloriam eorum qualis sit agnoscant sed solum
modo cognoscent eos esse in quadam inestimabili glo
ria: ex hoc cruciantur tamen propter inuidiam dolere

tes de felicitate beatorum qua visione parturabuntur nec
tamen ex hoc eorum pena minuetur: sed augebitur quia
in memoria habebunt gloriam beatorum quam in iudicio
vel ante iudicium viderunt et hoc erit eis in tormentum
sed ulterius affligentur in hoc quod videbunt se indi-
gnos reputari etiam videre gloriam suam quam sancti vi-
dent. Item solet queri an damnati videant ea que in
hoc mundo aguntur. Ad hoc respondet gregorius in
secundo libro moralium pertractans illud. Job. tr. Si
nobiles fuerint filii eius siue ignobiles non intelligunt
Si hi qui adhuc viventes sunt mortuorum anima quo
loco habeantur ignorant ita in ea cui vltra in carne vi-
ventium post eos qualiter disponuntur nesciunt quia vi-
ta spiritus longe est a vera carnis quod de animabus
sanctis sciendum est quia qui intus omnipotentis cla-
ritatem vident nullo modo credendum est: quia sint
fortis aliqua que ignorant. Boni ergo videt que sunt
circa eos: mali autem non. Et si dicas n. agis distat
damnatis gloria istorum quam ea que in mundo aguntur
ergo multominus possunt videre gloriam beatorum.
Dico ea que hic aguntur non ita affligerent damna-
tos in inferno si viderentur sicut sanctorum gloria in-
specta. Unde non ita ostendunt damnatis ea que hic
aguntur ostenduntur autem eis ea que in eis tristitiam
augere possunt licet per se non videant. Item querit
an damnati vellent in inferno omnes alios esse damnatos.
Ad hoc dico quod sicut sanctis in patria erit perfectissima
ei.

charitas ita in damnatis erit perfectissimū odium.
Unde sicut sancti gaudebunt de omnibus bonis: ita
mali de omnibus malis gaudebunt. Unde felicitas
sanctorum ab illis considerata eos maxime affligit
ideo vellent omnes beatos esse damnatos. Tanta
enim eorum erit invidia q̄ etiam propinquorum su-
orum glorie inuidebunt cum ipsi in miseria summa
sint et etiam in hac vita hoc accidat crescete invidia
sed tamē minus inuidet propinquis q̄ alijs. et ma-
ior est eorum pena si omnes propinqui damnarētur
et alij saluarētur q̄ q̄ aliquis de suis propinquis sal-
uaretur. Exemplum est q̄ dines petit fratres suos
a damnatione eripi sciebat em̄ q̄ aliqui eriperētur
maluisset tamen fratres suos non cum alijs dānari.
Et scias q̄ q̄uls ex dānatorum multitudine pene si-
gulozū augeat tantū tamen supercessit odium et in-
uidia eorum q̄ magis eligunt torqueri euz multis q̄
cum vno solo. Querit etiam solet an mortui maxime
damnati sciant vel recordentur eorum que sciuerūt
Ad hoc dico q̄ in damnatis erit consideratio eorum
que prius sciuerūt vt causa materialis tristite: non
autem delectationis causa. cōsiderabunt enim et ma-
la que gesserunt ex quibus damnati sunt et bōa que
amiserunt et ex utroq̄ torquebuntur. Preterea sci-
as q̄ duplex pena in inferno erit pena damni et pe-
na sensus quas tangit chalsus math. vii. vbi dicit.
Omnia arbor que non facit fructum excidetur et in

ignem mittetur. De pena sensus que multiplex est
 sic dicit gre. super illud math. viij. Eicietur in tene-
 bras exteriores. In inferno erit frigus insuperabile
 ignis inextinguibilis verius immortalis fetor intol-
 lerabilis tenebre palpabiles flagella cedentium hor-
 rida visio demonum confusio peccatorum. et despe-
 ratio omnium bonorum itaq; damnati pleni erunt oī-
 tristitia et dolore. Habebunt enim fletum in oculis
 stridorem in dentibus fetorem in naribus gemitum
 in vocibus terrorem in auribus vincula in manibus
 et pedibus ignem et ardorem in mēbris suis omni-
 bus. Unde quidam ait. Infernus est fovea mortife-
 ra penis omnibus et miseris referta. Ibi ut scribitur
 isay. xiiij. Unus quisq; ad proximum suum stupebit
 facies combuste vultus eorum. Et baruth. ii. Nigre
 sunt facies eorum a fumo. Nam omnes vultus pec-
 catorum redigentur in ollam. ut habetur iohel. ii.
 Item acerbitas penarum infernalium potest consti-
 derare ex fletu et stridore dentium ex desiderio mor-
 tis ex manducatione linguarum et blasphemia creato-
 ris et ex similibus alijs his quod omnia sunt ventura ibidem ut
 patet ex varijs locis scripturarum. Unde apoc. xiv. Co-
 mederunt linguas suas pre nimio dolore et blasphemie
 mauerunt deum celum pre doloribus et vulneribus
 suis. Tanta erit acerbitas penarum quod peccatores
 videri quam omnes appetunt sperata et contempta mor-
 tem quam omnes fugiunt ardenti desiderio affectabunt
 eij

apoca. ix. In diebus illis querunt homines mortem
et non inuenient eam. desiderabunt mortem et mors fugiet
ab eis. Et crisost. Ibi quid agemus? quid responde
bimus? nichil erit ibi nisi frigus et erisum nisi vultu
tus et fletus et sera penitentia cessantibus vndiq; au
xillis et inualescentibus vndiq; penis sed nec solacium
quidem vsq; quisq;. Ibi enim nulli occurrent oculis no
stris nisi solum pensum ministri et facies vndiq; tor
torum et quod est deterris omnium nec aeris ipsius vi
luni erit solacium aut luctus in his autem peccatis quis
tremor: imo que resolutio viscerum est diuulsioq; mem
brorum que quales aut quante omnibus sensibus cru
ces nullus poterit hunc sermonem explicare. De pena
dani sic dicit crisost. Nonnulli preteritorum putabunt
se esse satis et optabile videri si gehenna tantummodo
careant ego multo magis grauioribus quam gehennam dis
co esse cruciatus et remoueri et abijci et ab illa gratia
excludi ab illa bonis que preparata sunt sanctis in
tollerabilibusq; et grauius est supplicium illud horri
bile tamen simile aliquis ponat gehennas nichil ta
le dicitur esse quale est ab illius glorie iocunditate per
pelli. Odio casti haberi et ab illo audire non noui
vos. Et utinam decem milibus melius est sustinere ful
minis quam illum mansuetudinis plerisque plenum nobis
aduersantem videre et illos totius tranquillitatis ocu
losi quem nos aspiciere sustinere si nequaquam istud per
tinetur. O benigne fili dei neque experiamur intollera

bile illud horrendum supplicium. Nec criso. Uen-
 bis qui de his malis non cogitamus sed quasi securi
 torpentes & aie curam negligentes ad hec sine cessa-
 tione properamus. Sed dicet forte aliquis videretur
 qd iniustus est deus: quia homo pro mortali peccato
 vna hora perpetrato eternaliter punitur. Hac que-
 sitione mouet gregorius & soluit sic. Scire inquit vel
 quomodo iustum sit vt culpa que cum fine perpetra-
 ta est sine fine puniatur. Et respōdet gregorius. Hoc
 recte diceretur si districtus iudex nō corda hominū
 sed verba pensaret. Iniqui em̄ sine fine delinquerēt
 si sine fine viuerēt. Nam voluissent si potuissent sine
 fine peccare. Ostendunt em̄ qd in peccato semper vi-
 uere cupiunt qui nunq̄ desinūt peccare. Ad magnā
 ergo iusticiā iudicantis pertinet vt nūq̄ careant sup-
 plicio qui in hac vltima nūq̄ voluerint carere peccato
 et nullus detur in quo termin⁹ vltionis qui q̄ diu vi-
 xit nullum voluit habere terminū crīm̄inis. Alia ra-
 tio quare peccatum mortale obligat ad eternam pe-
 nam potest sumi ex parte eius in quem peccatur qui
 est infinite bonitatis & potentie scz deus. Unde & of-
 fensa ipsius infinita pēna digna est. quis quanto est
 maior in quem peccatur tanto magis peccatū puniēt
 scz aristotelem. vlt. ethic. Et crisostom⁹ dicit. Ois
 iniuria talis est qualis fuerit persona cui fit iniuria.
 In magna tamen persona et si modica fuerit iniuria
 ipsa est magna in modica tamen persona & si magna

Iniuria facta fuerit modica esse videtur. Nec omnia
dilectissime vide cognoscēs et corde iugiter recolēs
esto sollicit⁹ de salute tua et eternum istud crudele ī
fernale supplicium respice considera in temetipso q̄
sunt vtilia et salubria anime tue. Quid est melius ī
presenti seculo pro peccatis plangere z penitus cre
brius obsecrare quā in igne eterno sine aliqua vtili
tate deflere in hoc em̄ breui tempore per penitēciā
et lachrymas indulgentiā z cōsolationem mereberis.
Plange ergo hic modicum ne plangas ibi in se
cula seculorum. humiliare hic ne ibi humilieris ī ex
terioribus tenebris et mittaris in ignem inextingu
ibilem. Beatus ille qui hic positus festinat in die iu
dicij cum dignis dignus inueniri miserabilis vero q̄
peccando se indignum a gloria domini constituerit
in illa hora nubes recipient omnes sanctos sursum
in celum: impios autem dyaboli rapiunt mittentes
in caminū ignis ardentis. Quis dabit capiti meo im
mensam aquā z oculis meis fontem lachrymarū iu
giter emanantē. vt plorem in seipsum die ac nocte ob
secrās dominū ne indignus inueniar in illa hora ad
uentus eius. z vt ne audiam illam sententiā formi
dandam. Discedite a me operarij iniquitatis. nescio
te quis sis. Quod a nobis auertat ihesus christus do
minus noster qui vsuit et regnat per infinita secula
seculorum. Amen.

¶ Sancta et salubris cogitatio.

O q̄ qui astra numerat:
 Et terram palmo ponderat:
 Est colendus et tremendus
 Qui merita exuperat:
 Et plectit et remunerat:
 Justus iudex metuendus.
 Quicumq; non considerat:
 Nec pensitare properat:
 Est dolendus et deslendus:
 Velut alter phariseus/
 Qui seipsum iustificat.
 Stat a longe publicanus.
 Clamoresq; multiplicat:
 Esto michi p̄se deus
 Peccatorū propicius
 Quem exaudit et liberat.
 Sic et prodigus filius/
 Stulam palmam recuperat.
 Vosq; dotans vberius/
 Donis beatis Munerat.

¶ Speculū aureū anime pecca-
 tricis finit feliciter. Impressum
 Parisij in Bellouisu a magistro
 Suldone mercatore. Anno dñi
 1499. Die. 24. Septemb̄is.

Inc:
1457

